Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
[БУ]РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

21 оной ...ээ гарана | № 23 (16546) | 1984 оной январиин 28, суббото | Сэн 3 мүнгэн.

[СС]СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИНУУДТА

НЭЭМЭЛ БЭШЭГ

...нүхэдүүд!

[СС]С-эй Центральна Комитет, предприятинуудай, ...уудай, эмхи зургаануу[д], совхозуудай, һуралса... зургаануудай коллекти... ...эгэй частьнуудһаа, мүн урда тээхи окружной ...э хабаадагшадһаа бэшэ... ...еграммануудые абаба... ...эй туд бүхэниие хэдэ ...лиин округуудһаа СССР-... нэгэдэхи зарлалай Вер... ...дэй депутадта кандида... ...бжүүлһэн тухай тэдээн ...дээсэнэ, эдэ округуудта ...зүбшөөлөө үгэхыемнай

...Верховно Советэй депу... ...идадуудаар бидэниие ...ажалша коллективүүд... ...эришэдтэ, колхознигууд... ...рно-техническэ хүдэлмэ... ...алба хаагшадта, эрдэм, ...ал ябуулагшадта, Арми ...сэрэгшэдтэ, коммунист... ...партийнабэшэ хүнүүдтэ, ...шадта гүнзэгы сэдьхэл... ...жэ, баяр баясхалан хүр... ...нэ мэдүүлнэбди. Энэ ...нэрэ хүндэ, бидэнэртэ ...ехэ этигэл найдал арад ...түһые, эб найрамдалые ...нжүүлхэ тухай оролдол... ...шье үлүүгээр тоолодог ...Коммунис партида бүри... ...батай гэжэ тоолонобди. ...этигэл найдалые нэгэн ...р дэмжэжэ байһыень ...ствын эбдэршэгүй бата ...партиин дотоодын болон ...политикые совет хүнүү-дэй бүрин хүсэдөөр дэмжэжэ байлгын, Эхэ оронойнгоо экономическа ба өөрыгөө хамгаалха хүсые шэн габьяата ажагаараа бэхижүүлхые, КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) ба удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхые, 1984 оной болон бүхы табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхые тэдэнэй шиидэнхэй байлгын гэршэ жэшээ болоно гэжэ тоолонобди.

СССР-эй Верховно Советэй һунгалта тухай Хуулитай зохилдуулан, бидэнэй хүн бүхэнэй имагтал һунгуулиин нэгэ округто һунгагдажа болохо байһан дээрэһээ һунгуулиин эдэ округуудта һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыемнай КПСС-эй Центральна Комитет бидэнэртэ дурадхаба:

Андропов Ю. В. — Союзай Советтэ, Пролетарска һунгуулиин округ, Москва хото

Алиев Г. А. — Союзай Советтэ, Бакинско-Ленинскэ һунгуулиин округ, Баку хото

Воротников В. И. — Союзай Советтэ, Россошанска һунгуулиин округ, Воронежско область

Горбачев М. С. — Союзай Советтэ, Ипатовска һунгуулиин округ, Ставрополиин хизаар

Гришин В. В. — Союзай Советтэ, Перовско һунгуулиин округ, Москва хото

Громыко А. А. — Союзай Советтэ, Минско-Московско һунгуулиин округ, Минск хото

Кунаев Д. А. — Союзай Советтэ, Алма-Атинско-Ленинскэ һунгуулиин округ, Алма-Ата хото

Романов Г. В. — Национальностьнуудай Советтэ, Ленинградска городской һунгуулиин округ, РСФСР

Соломенцев М. С. — Союзай Советтэ, Шахтинска һунгуулиин округ, Ростовско область

Тихонов Н. А. — Национальностьнуудай Советтэ, Московско городской һунгуулиин округ, РСФСР

Устинов Д. Ф. — Союзай Советтэ, Кунцевска һунгуулиин округ, Москва хото

Черненко К. У. — Союзай Советтэ, Ленинскэ һунгуулиин округ, Москва хото

Щербицкий В. В. — Союзай Советтэ, Ленинскэ һунгуулиин округ, Киев хото

Демичев П. Н. — Союзай Советтэ, Люберецкэ һунгуулиин округ, Московско область

Долгих В. И. — Союзай Советтэ, Ленинскэ һунгуулиин округ, Красноярска хизаар

Кузнецов В. В. — Национальностьнуудай Советтэ, Волгоградска һунгуулиин округ, РСФСР

Пономарев Б. Н. — Национальностьнуудай Советтэ, Калининска һунгуулиин округ, РСФСР

Чебриков В. М. — Национальностьнуудай Советтэ, Сухумско-Ленинскэ һунгуулиин округ, Абхазай АССР

Шеварднадзе Э. А. — Национальностьнуудай Советтэ, Тбилисско-Ленинскэ һунгуулиин округ, Грузиин ССР

Зимянин М. В. — Национальностьнуудай Советтэ, Краснодарска һунгуулиин округ, РСФСР

Капитонов И. В. — Союзай Советтэ, Кинешемскэ һунгуулиин округ, Ивановска область

Лигачев Е. К. — Союзай Советтэ, Томско һунгуулиин округ, Томско область

Русаков К. В. — Национальностьнуудай Советтэ, Ленинаканско-Центральна һунгуулиин округ, Армениин ССР

Рыжков Н. И. — Союзай Советтэ, Чкаловска һунгуулиин округ, Свердловско область.

Депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абахадаа, энэ бэшэгые документ гэжэ тоолохыень СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Советэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин тус тус окружной комиссинуудые гуйнабди.

Андропов Ю. В.	**Соломенцев М. С.**	**Пономарев Б. Н.**
Алиев Г. А.	**Тихонов Н. А.**	**Чебриков В. М.**
Воротников В. И.	**Устинов Д. Ф.**	**Шеварднадзе Э. А.**
Горбачев М. С.	**Черненко К. У.**	**Зимянин М. В.**
Гришин В. В.	**Щербицкий В. В.**	**Капитонов И. В.**
Громыко А. А.	**Демичев П. Н.**	**Лигачев Е. К.**
Кунаев Д. А.	**Долгих В. И.**	**Русаков К. В.**
Романов Г. В.	**Кузнецов В. В.**	**Рыжков Н. И.**

1984 оной январиин 27.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ, ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДАЙ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ, ГҮРЭНДЭ ЕХЭЭР ХУДАЛДАХЫН ТҮЛӨӨ ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1983 ОНОЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Үнгэрэгшэ жэлдэ мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын, гүрэндэ худалдахын түлөө районуудай дунда дэлгэрһэн Бүхэсоюзна болон Бүхэроссин социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облсовпроф болон ВЛКСМ-эй обком тусхай тогтоол баталан абаа.

ЗАГАРАЙН РАЙОНДО нэгэдэхи һуури олгогдожо, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советэй, облсовпрофой болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 1200 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан барюулагдаха гэжэ тогтоогдобо. Энэ районой ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 109, һү—110, ноохо—100 процент дүүргэжэ, урда жэлэйхитэй сасуулхада, гүрэндэ мяха худалдалгые 14 процентээр, һү—8, ноохо — 7 процентээр дээшэлүүлээд, эбэртэ бодо малай, хонидой болон гахайнуудай тоо толгойе олошоруулаа.

БАРГАЖАНАЙ РАЙОНДО 800 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан олгогдобо. Эндэхи ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 102 процент, һү — 105, ноохо — 100,1 процент дүүргээд, 1982 онойхитой сасуулхада, мяха худалдалгые 29 процентээр, һү—14 процентээр дээшэлүүлжэ, бүхы адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулаа.

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОНДО 500 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаха байна. Районой колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 105 процент, һү—112, ноохо—104 процент дүүргэжэ, урзанда жэлэйхитэй сасуулхада, мяха худалдалгые 14 процентээр, һү — 7, ноохо — 6 процентээр дээшэлүүлээд, бүхы эбэртэ бодо малай, тэрэ тоодо үнеэдэй, мүн хонидой, гахайнуудай тоо толгойе олошоруулжа шадаа.

Мал ажалай продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдажа, түсэбөө һайнаар дүүргэхэ талаар Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын, Хориин болон Бэшүүрэй районуудай ажахынууд ехэ хүдэлмэри хээ гэжэ тус тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

НЭГЭН ҺАНАЛТАЙГААР ДЭМЖЭНЭ

Һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөнүүд орон доторнай ехэ дэбжэлтэтэйгээр боложо, СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадуудые нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһан тухайдаа совет хүнүүд мэдүүлнэ.

«Петродворцово часай завод» гэһэн үйлэдбэриин нэгэдэлэй хүдэлмэришэн **Майя Петровна Жиганова**, Белгородско областиин Корочанска районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Александр Иванович Мозговой**, «Курганприбор» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй радио-хабсаргагша **Нина Владимировна Лушникова**, Новгородско областиин Батецка районой «Верный путь» колхозой механизатор **Сергей Александрович Лукин** гэгшэдэй кандидатурануудые һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөнүүд дэмжэһэн байна.

Мариин АССР-эй Советскэ районой «Рассвет» колхозой ахамад зоотехник **Анатолий Павлович Сушаков**, Мордвагай барилгын территориальна управлениин «Спецстроймеханизация» трестын оньһожоруулгын 3-дахи управлениин автокранай машинист **Виктор Николаевич Горбаев**, Тувын АССР-эй Дзун-Хемчикскэ районой «Большевик» колхозой һаалишан **Маргарита Хилик-Доржуевна Монгуш**, Удмуртын Глазовска районой «Путь к коммунизму» колхозой механизатор **Александр Вениаминович Перевощиков**, Чувашай АССР-эй Канашска районой «Канаш» колхозой таряашадай бригадын бригадир **Галина Васильевна Ларионова**, Хадата-Алтайн автономито областиин Усть-Коксинско районой «Коксинский» совхозой адуушан **Артур Ялбагаевич Майманов** гэгшэдэй гүрэнэй засагай дээдын зургаанда дэбжүүлэгдэһэн кандидатуранууд окружной зүблөөнүүд дээрэ дэмжэгдэбэ.

Николаевска областиин Березанска районой Петровскиин нэрэмжэтэ совхозой трактористка **Мария Федоровна Рачкова**, Минскын С. М. Кировэй нэрэмжэтэ түмэр һунаалгын ба отололгын станогуудые бүтээдэг үйлэдбэриин нэгэдэлэй тошылдогшо **Анатолий Николаевич Макейчик**, «Фергананефтеоргсинтез» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй оператор **Юрсунджан Назиров**, Кашкадарьинска областиин Гузарска районой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан **Тулган Хужамовна Буранова**, Тбилисиин 23-дахи дунда һургуулиин ород хэлэнэй ба литературын багша **Иветта Владимировна Лагидзе**, Азербайджанай ССР-эй Агдамска районой Бакугай 26 комиссарай нэрэмжэтэ колхозой хлопок ургуулагша **Зибар Сулейман кызы Алиева** гэгшэд үндэр дээдын нэрэ хүндэдэ хүртэһэн байха юм.

Латвиин ССР-эй Даугавпилсскэ районой «Искра» колхозой үнеэдые машинаар һаалгын мастер **Зента Артуровна Букис**, Ошско Октябриин 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ пумаажан бүд нэхэлгын комбинадай нэхэгшэ **Данаакан Акматовна Кадырова**, Таджигай ССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ **Камар Махкамов**, Ленинабадска областиин СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Уга-Тюбинскэ нэхэмэл гадар хубсаһанай нэхэгшэ **Карим Магаминович Азимов**, Марыйска областиин Мургабска районой «Коммунизм» колхозой колхозница **Эше Курбанова**, Эстониин ССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ **Бруно Эдуардович Саула**, «Таллинстрой» трестын 4-дэхи барилгын управлениин штукатурнуудай бригадир Социалис Ажалай Герой **Владимир Георгиевич Мынза** гэгшэдэй кандидатурануудые һунгалтын урда тээхи зүблөөнүүдтэ хабаадагшад дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

(ТАСС).

[СС]СР-эй Верховно Советэй һунгалта үнгэргэхэ [Т]үбэй һунгуулиин комиссида

...Верховно Советэй [һ]унгэргэхэ Түбэй ...комиссиин ээл... ...ни Г. М. Марко... ...элгэ доро янва... ...Москвада, Сою... ...шан соо боложо, ...бэлэдхэлдэ хабаа... ...асуудалнуудые ха...

...ССР-эй Верховно ...резидиумэй Секре... ...Гурецкас, Мариин Верховно Советэй ...мэй Түрүү... ...Романов, арадай ...й Ставрополиин ...овэдэй гүйсэдхэхэ ...түрүүлэгшэ И. Т. ...нгалтада бэлэдхэ... ...ябуулагдажа бай... ...элидхэлнүүдые хээ.

...һунгуулиин комис... ...үлэгшын орлог... ...Бирюкова, комис... ...тарь Е. К. Лига... ...сиин гэшүүн Н. Д. ...болон бусад асуу... ...шэн хэлсэлгэдэ ха...

...миин болон Да... ...й Флодой часть... ...одразделенинүүдтэ ...э байһан хүдэл... ...комиссиин гэшүүн, ...иин болон Далайн... ...лодой Главна По... ...управлениин на... ...миин генерал А. А. ...дээсэл хээ.

...ин кампани КПСС-... ...декабриин (1983 ...умэй шиидхэбэри... ...ПСС-эй ЦК-гай Ге... ...секретарь, СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповой үгэ соохи захяа заабаринуудай гүнзэгы ехэ нүлөөн доро үнгэржэ байна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Һунгалтын урда тээхи хүдэлмэри обществын экономическа, социально-политическэ ба оюун ухаан бодолой хүгжэлтын тодорхой зорилгонуудтай нягтаар холбогдоно. Социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна, һунгалтын хүндэлэлдэ олохон ажалша коллективүүд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ, тэдэниие бэелүүлхын тула бүхы арга боломжонуудаа элсүүлхэ талаар хүсэлэл оролдолгонуудаа гаргана. Совет хүнүүд жаяг журамые, гурим эмхидхэлые бэхижүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэнэ.

СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ талаар орон дотор үнгэргэгдэжэ байһан суглаанууд, һунгалтын урда тээхи зүблөөнүүд социалис арадай засагай бодото шэнжые бататаар элирхэйлэн харуулна, коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байһые гэршэлнэ.

Һунгалтада бэлэдхэлэй бүхы хэмжээ ябуулганууд саг соогоо, Конституциин ба СССР-эй Верховно Советэй һунгалта тухай Хуулиин эрилтэнүүдтэй, СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада бэлэдхэлтэй, тэрэниие үнгэргэлгэтэй дашарамдуулан, партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоол дотор найруулагдаһан захяа заабаринуудтай бүрин хүсэдөөр зохилдуулагдажа бэелүүлэгдэнэ гэжэ һунгуулиин комисси тэмдэглэбэ.

Союзна ба автономито республикануудһаа, автономито областьнууд болон автономито округуудһаа Национальностьнуудай Советэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин комиссинуудые Союзай Советэй ба Национальностьнуудай Советэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин окружной комиссинуудые, участково һунгуулиин комиссинуудые байгуулга ба тэдэнэй бүридэл тухай СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Секретарь Т. Н. Ментешашвилиин мэдээсэлые комисси шагнаһан байна.

Һунгалта тухай Хуулитай зохилдуулагдан, 176. 928 һунгуулиин комисси байгуулагдажа, хүдэлмэреэ эхилбэ, ажалша коллективүүдэй болон ниитын эмхинүүдэй 2.052.516 түлөөлэгшэ тэдэнэй бүридэлдэ ороно. СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Советэй һунгалтатай жэшэбэл һунгуулиин комиссинуудай бүридэл 391 мянган хүнөөр олошоруулагдаа. Комиссинуудай бүридэлэй 54,5 процентнь — хүдэлмэришэд болон колхознигууд, 49,3 процентнь — эхэнэрнүүд, 35 процентнь — 30 хүрэтэр наһанай залуушуул, 55,9 процентнь партийнабэшэ хүнүүд болоно. 77.560 комиссиин түрүүлэгшэнэр хүдэлмэришэд, колхознигууд һунгагдаа. Тэдэнэр ёһотойл арадай зургаанууд болоно гэжэ комиссинуудай бүридэл тухай баримта мэдээнүүд элирхэйлэн гэршэлнэ. Энэнь манай социалис байгуулалтын, совет һунгуулиин системын гүнзэгы демократическа шэнжэтэй байһые элирхэйлэн харуулна.

Далайн, загаһа барилгын ба экспедиционно флодуудай суднанууд дээрэ, полярна ба сагай уларил шэнжэлгын станцинуудта, һунгалтада ямараар бэлдэжэ байһан тухай асуудал, мүн һунгалтын үдэр санаторинуудта, курортнуудта, амаралтын бусад газарнуудта байха, научна эспедицинүүдэй, геологическа ба бэдэрэлгын партинуудай бүридэлдэ ороходо һунгагшадые һунгалтада хабаадуулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Һунгуулиин документаци һунгуулиин окружной бүхы комиссинуудта саг соогоо абаашагд а гэһэн комиссиин секретариадые даагша Д. Н. Никитинэй мэдээсэлые Түбэй һунгуулиин комисси анхаралдаа абаһан байха юм.

Депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалгада, СССР-эй Верховно Советэй һунгалта тухай Хууляар хараалагдаһан бусад хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлгэдэ хабаатай һунгуулиин кампаниин ээлжээтэ шатада комиссиин бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

Хэдэ хэдэн түбэй эмхинүүдэй, министерствэнүүдэй албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, хэблэлэй, телевидени ба радиогой түлөөлэгшэд комиссиин заседанида хабаадалсаһан байна.

(ТАСС).

БАЙГША ОНОЙ мартын 4-дэ үнгэргэгдэхэ СССР-эй Верховно Советэй арбан нэгэдэхи зарлалай һунгалтада бэлдэлгэ республика доторнай эмхитэйгээр ябажа байна. Хото, хүдөө нютагуудта нээгдэһэн агитпунктнууд ба һунгагшадай байшангуудай галнууд үдэшэ орой болотор яларна. Депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэ үргэлжэлһөөр.

Хяагта хотын Ленинскэ һунгуулиин участогта һунгалтын урда тээхи кампани һайнаар ябуулагдана. Г. Н. Жуковагай даадаг агитпунктын хүдэлмэри эмхитэй һайнаар ябана.

ЭРХИМ ХҮБҮҮД, БАСАГАДАА НЭРЛЭНЭ

Зүүн-Сибириин түмэр замай Наушки станциин хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад станцингаа соелой ордон соо үсэгэлдэр олоороо сугларба. Ушарынь гэхэдэ, тэдэнэр Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадые дэбжүүлгэ үсэгэлдэр болобо.

Наушки станциин узловой парткомой секретарь Л. М. Мокров суглараашадай урда гаража, гүрэнэй засагай дээдын зургаанда депутадта кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан хамтын суглаае нээхэ зуураа энэ ехэ хэрэгэй орон доторнай эдэбхитэйгээр, эмхи гуримтайгаар ябажа байһаниие тэмдэглээд, партиин ба ажалай ветеран, хүндэтэ түмэр замшан Ф. А. Тайшихинда үгэ үгэбэ.

Нүхэр Ф. А. Тайшихин Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар Ленинэй орденто Забайкальска сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша, генерал-полковник Станислав Иванович Постниковые дэбжүүлхэ дурадхал оруулхадань, суглараашад халуунаар альга ташаба.

СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо Станислав Иванович Постниковые дэбжүүлхэ гэһэн дурадхалые Наушки станциин начальнигай орлогшо З. С. Герасимова, вагонуудые шалгагша П. П. Козенко, станциин комсомолой организациин секретарь Е. Г. Фролова, Наушкын дунда һургуулиин багша Л. Ф. Писарева, тепловозой машинист Л. П. Яковлев, КПСС-эй Хяагтын райкомой секретарь В. Ю. Аширова гэгшэд баяртайгаар дэмжэһэн байна.

Наушки станциин коллективэй хамтын суглаанда хабаадагшад Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар Забайкальска сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша генерал-полковник **Станислав Иванович Постниковые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дууһаар баталан абаба.

* * *

Тус районой Хүдэриин совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд ба алба хаагшадай һунгалтын урда тээхи хамтын суглаае совхозой парткомой түрүүлэгшэ Ф. Н. Зимирев нээжэ, ажахын директор В. Ч. Балсановта үгэ үгэбэ.

СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар Хяагтын 523-дахи округһоо Забайкальска сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша, генерал-полковник Станислав Иванович Постниковые дэбжүүлхэ дурадхал тэрэ оруулба.

Ажахын түрүү хонишон И. З. Яковлев, партиин болон ажалай ветеран Г. Н. Раднаев, механизатор Г. В. Зимирев, ахамад агроном В. И. Фомицкий, Хүдэриин дунда һургуулиин багша Д-Н. Д. Тугденов гэгшэд нүхэр Балсановай дурадхалые һайшаан дэмжэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Хяагтын районой Хүдэриин совхозой хамтын суглаанай тогтоолоор СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар Забайкальска сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша генерал-полковник **Станислав Иванович Постников** дэбжүүлэгдэхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар баталагдан абтаа.

Д. ЦЫДЫПОВ
КПСС-эй Хяагтын райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

* * *

Бэшүүрэй районой «Дружба» колхоздо СССР-эй Верховно Советэй депутадта кандидадые дэбжүүлгэдэ зорюулагдаһан олоной хабаадалгатай суглаан үсэгэлдэр үнгэргэгдэбэ. Суглаае колхозой профсоюзай комитедэй түрүүлэгшэ Ф. А. Мальцева нээбэ. Ажахын парткомой секретарь В. С. Хандажапов Эхэ орон доторнай үнгэржэ байһан гүрэн түрын ехэ удха шанартай үйлэ хэрэг — һунгалтын кампаниин ябаса тухай онсо тогтоод, политическэ энэ хэмжээ ябуулгада эдэбхитэйгээр, эмхитэйгээр хабаадалсахыень колхознигуудаа уряалба.

Удаань колхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ О. Н. Ленхожиевта үгэ үгтэжэ, Ленинэй орденто Забайкальска сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша генерал-полковник Станислав Иванович Постниковые Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхые дурадхажа, тэрэнэй намтар дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

Һүлээрнь сомоной Советэй гүйсэдкомой секретарь В. И. Кузнецова, колхозой 1-дэхи отделениие эрхилэгшэ Р. Д. Новокрещенных, ажахын инженер Р. Ц. Бадмаев, Хэрээһэтын дунда һургуулиин багша В. Б. Эрдынеев, ажахын комсомолой комитедэй секретарь Е. Новокрещенных, колхозой правлениин түрүүлэгшэ В. Б. Бадмаев гэгшэд нүхэр О. Н. Ленхожиевай дурадхалые бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа нэгэн дуугаар мэдүүлбэ. Тиихэдээ тэдэнэр колхозойнгоо гэшүүдэй СССР-эй Верховно Советэй һунгалтые ажалай үндэр амжалтануудаар угтахаар зоригжоод хүдэлжэ байһые элирхэйлээ. Энэ ажахыда хүдэлэгшэд үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада зарим тэды амжалтануудые туйлаһан байна гээд онсололтой.

Суглаанай эсэстэ КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Плотников үгэ хэлэбэ.

Энэ суглаанда хабаадагшад Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо СССР-эй Верховно Советэй Национальностьнуудай Советэй депутадта кандидадаар Ленинэй орденто Забайкальска сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша генерал-полковник **Станислав Иванович Постниковые** дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн һаналтайгаар баталан абаа.

Я. КОНЕЧНЫХ,
Бэшүүрэй районой «Дружба» колхозой ахамад экономист.

Һунгуулиин комиссиин заседани

...арбан нэгэдэхи ...Верховно Советэй [Б]уряадай АССР-һээ һунгуулиин комис... ...ээтэ заседани бо... ...обэ.

...дание һунгуулиин түрүүлэгшэ **Д. Г.** ...нээгээ. Нэн түрүүн ...Октябрьска рай... ...дэй гүйсэдкомой тү... **В. Г. Колесников** Верховно Советэй ...район дотороо ...бэлдэжэ байһан ту... ...рэнгыгээр хөөрэжэ ...

...туршада, үнгэрэг... ...ай Верховно Советэй һунгалтаһаа мүнөө жэлэй һунгалта хүрэтэр районой хүн зоной тоо 30 мянгаар олошороо гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Энэ хугасаа соо ехэ барилганууд хэгдээ. Жэшээлхэдэ, гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, һүнэй комбинат, тамаралгын бассейн, хүүгэдэй 850 һууритай саад ба яслинууд, 1150 һурагшадай дунда һургуули, трамвайн линии, шүдэ эмшэлдэг поликлиникэ гэхэ мэтэ томо-томо объектнүүд ашаглалгада оруулагдаһан байна.

СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада бэлдэхэ хүдэлмэри район дотор КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй, СССР-эй Верховно Советэй юһэдэхи сессиин шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ зорилготой нягта холбоотойгоор ябуулагдана гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолбо. Ажалша олон коллективүүд һунгалтын үдэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэжэ шиидээ. Тиихэдээ түсэбһөө гадуур ажалай бүтээсэ 1 процент дээшэлүүлжэ, үйлэдбэрилһэн продукциин өөрынь үнэ сэнгые 0,5 процентээр доошолуулха талаар олон предприятинууд нэмэлтэ уялгануудые абана.

Удаань Хориин районно Советэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **А. М. Бузин** һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай хөөрэжэ үгөө.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаар республикын Верховно Советэй Президиумэй секретарь **И. Д. Черняков**, КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй партийна таһагые даагшын орлогшо **Б. Т. Аюров**, һунгуулиин комиссиин түрүүлэгшын орлогшо **Э. Э. Базарова**, республикын Верховно Советэй Президиумэй эмхидхэлэй таһагые даагша **Д. Д. Дагбаев** болон бусад үгэ хэлэбэ.

Һунгуулиин комисси зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар зохихо тогтоол баталан абаа.

Депутадууд тоосоно

Һаяхан Улаан-Үдын авиазаводой хүдэлмэришэдэй поселогто техническэ мэргэжэл олгодог 11-дэхи училищида нээгдэһэн агитпункт соо һунгагшад депутадуудтай уулзажа, һонирхолтой хөөрэлдөөн болобо. Тус агитпунктые даагша Г. Л. Недорезов СССР-эй Верховно Советэй һунгалтада бэлэдхэлэй эдэбхитэйгээр ябуулагдажа байһан тухай хөөрэбэ.

Энэ удаа агитпунктда суглараашадтай уулзахаяа Буряадай АССР-эй Верховно Советэй депутат Т. И. Федоров, Улаан-Үдын горсоведэй депутат Н. Г. Сазонова ерэһэн байгаа. Нүхэр Т. И. Федоров Буряадай АССР-эй Верховно Советэй һаяхан боложо үнгэрһэн ээлжээтэ сессиин шиидхэбэринүүд тухай мэдээсэбэ.

Уулзалгада ерэһэн заводой юрист Н. Д. Бубеева һунгагшадай асуудалда харюусаа.

Удаань уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад удха түгэлдэр концерт харуулжа, суглараашадые ехэтэ баясуулба.

Манай корр.

КПСС-эй ЦК-гай ДЕКАБРИИН (1983 он) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙГЭЭР ХҮДЭЛХЭ АРГА

Ороной экономикые эршэмтэй түргэнөөр урагшань дабшуулгын, арадай ажахын саашанхи ургалтын эгээл ашаг үрэтэй шэглэлнүүдые тодорхойлхо тухай КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он), Пленум дээрэ соносогдоһон Ю. В. Андроповой үгэ соо иигэжэ заагдаһан байна: «Хүн зониие һайнаар элсүүлһэнһээ, хүнүүдэй даалгагдаһан хэрэгтэ зохёохы ёһоор хандаһанһаа, социалис мүрысөөе саашадань хүгжөөлгэһөө манай амжалтанууд нилээд ехээр дулдыдаха».

Хэнэйшье мэдэһээр, мүнөө хүдөөгэй ажалшадай эрдэм мэдэсэ, мэргэжэл шадабариин жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ, ажалай эрхэ байдалай улам һайжаржа байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Энээнтэй хамта тэдэнэй харюусалга, урдань табигдадаг эрилтэ, бүхы үүргэнь баһал бүри ехэ боложо байна.

Ажалаа арбан хургандал адли мэдэхэ, эрдэм һургуулитай. зоотехническэ болон экономическа һуралсал гараһан, политическэ талаараа һайн бэлэдхэлтэй, үнэн шударгы хүнүүд лэ урдань табигдаһан ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, ажалайнгаа бүтээсэ, шанарые дээшэлүүлжэ шадаха бшуу. Жэшээнь, манай һү һаалиин фермэнүүдтэ хүдэлдэг хүнүүдэй ажалые абаад үзэе. Эндэмнай жэл бүхэндэ һаалишадай, малшадай ажалые хүнгэдхэхэ шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүд табигдана. Тэрэшэлэн бүхы хүдэлмэри шэнэ гуримаар, нарин технологиин ёһоор эмхидхэгдэдэг болоно.

Гадна манай колхоздо һаалишадай, малшадай һуралсалда ехэхэн анхарал хандуулагдана. Нёдондо жэлэй эхеэр ажахымнай Покровско фермэдэ үнеэдые оньһон аргаар һааха түхеэрэлгэ тодхогдожо эхилһэн юм. Энээнтэй хамта бидэ фермэ дээрэ һаалишадай дунда тусхай һуралсал эмхидхэжэ, үнеэдые оньһон аргаар һааха бүхы аппаратура болон хүдэлмэриин онол аргануудые шудалха асуудалнуудаар хэшээлнүүдые үнгэргөө һэмди. Энэ хэрэгтэмнай Улаан-Үдын ажалай һуралсалай комбинадай багшанар, мүн өөһэдымнай мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, нилээд олон хэшээлнүүдые үнгэргэһэн, лекцинүүдые уншаһан байна. Тэрээнэй удаа Алташын түбэй фермэдэ баһал иимэ хэшээлнүүд үнгэргэгдөө юм.

Үнгэрһэн жэлэй ноябрьда энэ һуралсалайнгаа дүн гаргажа, колхозой түрүүлэгшэ А. Я. Разуваевай толгойлһон тусхай комисси һаалишадай, малшадай, тоо бүридхэлшэдэй, механигүүдай эрдэм мэдэсые шалгажа, мэргэжэл шадабариин зэргээр тодорхой сэгнэлтэ үгөө, үнэмшэлгэ барюулаа. һаалишад А. С. Ткачева, Е. А. Белых, Е. Ф. Разуваева, Т. К. Савельева, тугалшад М. А. Павлова, Е. Д. Куприянова, М. К. Павлова гэгшэд илангаяа һайн сэгнэлтэдэ хүртөө.

Эдэнэр ойлгожо, мэдэжэ абаһанаа, шудалһанаа мүнөө ажалдаа шадамараар хэрэглэнэ, үндэр бүтээсэшье түйлана гэжэ хэлэхээр. Жэшээнь, Алташын фермын түрүү һаалишан Анна Селиверстовна Ткачева нёдондо үнеэн бүриһөө 3061 килограмм һү һаажа, колхоз соо эрхим үрэ дүн түйлаа юм. Мүн жэлэй һүүл һара — декабрьда бүхыдэнь 2717 килограмм һү абаха даабаритай аад, тэрэнээ 3637 килограммда хүргөө. Мүнөө январьдашье һү ехээр һаана. һүүлэй мэдээгээр, тус фермын түрүү һаалишад А. С. Ткачева, Е. А. Белых, Е. Ф. Разуваева гэгшэд үнеэн бүриһөө үдэрэй 8,5—9 килограмм һү абадаг болонхой.

Хүндэ хүдэлмэриие оньһожоруулха, үйлэдбэриин шэнэ технологи нэбтэрүүлхэтэй хамта, һаалишадай, малшадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ гээшэ баһал ажалай бүтээсэ, үрэ дүнгүүдые ехэ болгохо хэрэгтэ горитой нүлөө үзүүлнэ гэжэ тоологнобди. Хоёр жэлэй саада тээ колхоздо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1700—1800 килограмм һүн һаагдадаг һэн. Үнгэрһэн жэлдэ Алташын фермэ үнеэн бүриһөө 2077 килограмм, Покровско фермэ —1904 килограмм һү абаа. Ажахыда бүхыдөө арбаад һаалишад үнеэн бүриһөө 2200 килограммһаа дээшэ һү һааһан байна. Гадна урдань һаалишан бүхэн 18 үнеэдые даагаад һаадаг байһан һаа, фермэнүүдтэ оньһон түхеэрэлгэнүүдэй тодхогдоһонһоо хойшо хүн бүхэн даб дээрэ 22 үнеэдые һаана. Саашадаа тэдэниинь 25-30 болгохо зорилготойбди.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ һаалишадай үрэ дүнгүүдые үшөөл дээшэлүүлхын түлөө эршэмтэй шанга мүрысөө дэлгэрүүлжэ. ажалай эмхидхэл, шанарые бүри һайжаруулхабди. Байгша ондо фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэлэй поточно-цехэй гурим нэбтэрүүлхэмнай.

Эдэ үбэлэй һарануудта хонишодой, механизаторнуудай дунда баһал тусхайта һуралсал эмхидхэнэбди. Жэшээнь, хурьга абалгын урда тээ 32 хонишод, хурьгашад тусхай программаар һуралсал гаража байнхай. Эндэ гансашье зооветеринарна асуудалнуудаар хэшээл үнгэргэгдэнэ бэшэ, түрүү хонишодой дүй дүршэлые шудалха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. һаяшаг бүхы хонишодоо, хурьгашадаа ажахын түрүү малшан Иван Аронович Разуваевай отарада абаашаабди, дүй дүршэлтэйнь танилсуулаабди. Жэлһээ жэлдэ эрхим үрэ дүн түйладаг энэ хонишон гэр бүлөөрөө хүдэлжэ, өөһэдынгөө хүсөөр хонидойнгоо эдихэ үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэдэг юм. Нёдондо 22 гектар газараа һайнаар уһалжа, утэгжүүлжэ, 1300 центнер үбһэ сабшажа абаа. Хонид, хурьгадайнгаа байрые жэншэдгүй бэлдэнхэй.

Саашадаа түрүүшүүлэйнгээ дүй дүршэл, ажалай түйлалтануудые бүгэдын шадабари болгохо, тэрэниие али болохоор дэлгэрүүлхэ, эрхимүүдэй жэшээ дээрэ бусадые хүмүүжүүлхэ, һургаха хүдэлмэриие илангаяа оролдосотой нэтэрүүгээр ябуулха саг ерээ гэжэ һанагдана. Бултантай адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байгаад, зариман ходоодоо һайн үрэ дүнгүүдые түйлана ха юм. Үнгэрһэн жэлдэ ажахын нэгэдэхи тракторна бригадынхид (бригадирынь В. И. Ястребов) тарялангай гектар бүриһөө 22.6 центнер орооһо ургуулжа абаа. Түрүү кукурузашан Т. М. Ткачевой даадаг томодхогдоһон звено 400 гектар газарһаа гектар бүхэнһөөнь 228 центнер ногоон намаа набша хуряагаа. Бэрхэ луговод И. А. Разуваев сабшалангайнгаа гектар бүхэнһөө 50,1 центнер үбһэ абажа һурилөө юм.

Иимэ жэшээнүүд олон. Үйлэдбэриин бүхы үрэ дүнгүүдые дээшэлүүлхэ нөөсэ арга боломжонууднай энэл байха гэжэ хэлэхэдэ, алдуу болохогүй.

Эгээл энээн дээрэһээ механизаторнуудай, малшадай болон бусадшье хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие, эрдэм мэдэсые саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ, дүй дүршэлыень баяжуулжа байха гээшэ мүнөөдэрэй шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Хайшан гээл һаа, ажалаа һайнаар бүтээхэмниб, үшөө юу хээ һаа, үндэр бүтээсэдэ хүрэхэбиб, яажа хүдэлбэл, ажалай элдэб гаргашые хорооохоб, үйлэдбэрилһэн продукцимни ямар сэнтэй болонoб гэжэ һайн мэдэжэ, ходо бодомжолжо, бэдэржэ ябаһан хүнүүд лэ эсэстээ амжалта түйлаха байна.

А. ПАНТЕЛЕЕВ,
Бэшүүрэй районой Калининай нэрэмжэтэ колхозой ахамад зоотехник.

АША ТУҺАТАЙ ХЭШЭЭЛНҮҮД

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой партийна, комсомолой һуралсалай һургуулинуудта КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй дүнгүүдтэ зорюулагдаһан хэшээлнүүд болобо. Пропагандистнуудай хэрэглэмжэдэ заводой парткабинет коллективэй хүдэлмэриин 1983 оной дүнгүүдые согсолжо, элидхэл бэлдэһэн байна. Тус темые шудалалгада хэрэгтэй болохо ном, журналнуудай выставкэ эндэ эмхидхэгдээ. График, диаграммануд зурагдажа, техническэ хэрэгсэлнүүдые үргэнөөр хэрэглэхэ тухай даабаринууд үгтөө.

Бүхы таһагуудта, цехүүдтэ болоһон хэшээлнүүдтэ политическэ һуралсалай методсоведэй гэшүүд байлсажа, хиналта бэелүүлһэн ба тус темээр пропагандистнуудта туһаламжа үзүүлһэн байха юм.

Тиихэдэ цехэй, участогай үйлэдбэриин дүнгүүдтэй һуралсалаа эрхэбэшэ холбохо тухай онсо даабаринууд пропагандистнуудта үгтөө.

Байгша оной хубиин социалис уялгануудые үндэһэ баримтатай болгохо, шагнагшадай дунда тэрэнээ зүбшэн хэлсэхэ талаар хүдэлмэри зарим һургуулинуудта энэл хэшээлэй үедэ ябуулагдаа. Ажалай бүтээсые түсэбһөө гадуур 1 процентээр нэмээхэ, продукциин өөрын үные 0,5 процентээр бага болгохо талаар партиин нэмэлтэ даабариие ямар аргаар дүүргэхэ тухай бүтэмжэтэй хөөрэлдөөн боложо, заводой коллективэй социалис уялгануудые тодорхойлходо, дүнгүүдынь хараада абтаха юм.

Мүнөө коллектив дотор үнгэргэгдэдэг бүхы хэмжээ ябуулганууд байгша ондо тэмдэглэгдэхэ предприятиин 50 жэлэй ойтой холбогдоно. Тиимэһээ полит-һургуулинуудгаашье энээн тухай хөөрэлдөөнэй болоһониинь ойлгосотой. Буряад ороной «гигантын» түүхэ промышленностиин хүгжэлтэтэй тон нягта холбоотой ха юм. Предприятиингаа алдарта түүхые һэргээн дурдаха, шэнжэлхэ ябадал патриотическа гүн удхатай. Тэрээнтэй танилсаһан мүнөө үеын хүдэлмэришэн ангиин түлөөлэгшэд улам эршэ зоригтойгоор хүдэлхые оролдоно.

Заводой полит-һургуулинуудта үнгэрһэн хэшээлнүүдтэ практика гаража байһан партиин обкомой марксизм-

Манай штатнабэшэ корреспондент Е. Сурмачай буулгаһан зураг дээрэ Хяагтын РЭС-эй электромонтер Цырен-Ханда Хандажапович Чибаковые харанат. Тэрэ республикымнай урдахи нютагуудай электросетиин районно электростанцида хорёод жэл хүдэлжэ байна.

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ЭДЭБХИТЭД

БЭЛИГТЭЙ ЛЕКТОР

Дондоб Доржиевич Очировые таниха мэдэхэгүй хүн манай республика соо хомор ёһотой. Энэ хүн уран гоёор, гүнзэгы удхатай лекцинүүдые буряад болонород хэлэнүүд дээрэ уншажа, олондо мэдээжэ болоһон.

Яһала олон жэлэй туршада партиин обкомой лекторнүүдэн бүлэгые толгойлон яваа.

Уласхоорондын темээр һүүлшын һонинуудые арад зоной дунда ябажа дэлгэрүүлхэһээ гадна, телевизор болон радиогоор Дондобой уран гоё хоолой зэдэлжэл байдаг. Илангаяа буряад үнлэһэн хэлэн дээрэ лекци уншахадань, ажалша малшад, үбгэд, хүгшэд ехэ һонирхон шагнадаг. «Очировнай, мандаа шэнэ һонин дуулгахаяа ерэжэл байгты» гэжэ юрөөдэг юм. Очировай лекци уншахаяа ерэхэдэ, нютагай клуб соо дүүрэн зон суглардаг.

Яажа иимэ мэргэжэлтэй болоһыень ойлгохо гэбэл, намтарһаань зарим тэды танилсаха хэрэгтэй. Дондоб Хурамхаанай дунда һургуулида һуража ябахадаа, сэсэн ухаан бодолоороо, ямар нэгэн хүтэлбэрилэгшын, эмхидхэлшын бэлиг шадабаритай байһанаараа һурагшадай дундаһаа илгардаг юм һэн. һургуулиингаа комсомолой гү, али һурагшадай бусад эмхинүүдые хододоо хүтэлжэ, нүхэдтөө шэнэ һонин юумэ ойлгуулжа ябаа. Дондоб Очиров эли тодоор хэлэхэһээ гадна һурагшадай уран һайханай бүлгэм эмхидхэжэ, холын фермэ, отаранuудаар ябажа лекци уншадаг, концерт харуулдаг һэн. Үшөө ород болон буряад литературын кружогой гэшүүн болоод, олон зохёолнуудые, шүлэгүүдые бэшэдэг байгаа. һурагша ябаад, яһала ехэ хэрэг бүтээһэниинь мэдэржэ, Хурамхаанай һургуулиин багшанар Дондобой 10 класс дүүргэхынь урда тэрэниие партиин гэшүүндэ кандидадаар абаһан юм. һүүлэрнь Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студент, тусхай стипендиат болоод, баһа студентнэрэй дунда ойлгууламжын ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Институдаа тон һайнаар дүүргэһэнэй һүүлээр һуралсалаа үргэлжэлүүлһээр, философиин эрдэмэй кандидат болоод, Дондоб Очиров ерээдүйн багшанарые мүнөө бэлдэжэ байна. «Знание» бүлгэмэй гэшүүн хододоо ябадаг. Үнгэрһэн намар Буряадай АССР-эй делегациин бүридэлдэ орожо, Монголой арадай республика ошоһон юм. Тэндэ нүхэр Цэдэнбалтай хамта буулгагдаһан фотозурагыень хаража, ехэ баясаа һэмди. Дондоб Доржиевич түрэһөөр 50 жэлэйнгээ ойе һаяшаг угтаба. Энэ ойгоорнь амаршалаад, ажалдань үшөө ехэ амжалта, удха ехэтэй лекцинүүдээрээ арад зоноо урмашуулжа ябахыень хүсэнэбди.

Д. ДИМИТРОВА,
хүдөө бэшэгшэ.
Загарайн районой Эрхирэг һүурин.

ХАРААЛҺАНАА БЭЕЛҮҮЛХЭ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой локомотив-хабсаралгын цехэй ахамад мастер В. В. Сверкуловай хүтэлбэрилдэг рессорно-тормозной участогай коллектив үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна.

һаяхан эндэ үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ тус участогай коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ түсэбһөө гадуур нэгэ электровоз, нэгэ тепловоз заһабарилжа, салин хүлһыень заводойнгоо хүдэлмэришэдэй тамаралгын бассейнэй барилгын фонддо оруулха гэжэ шиидэбэ. Тэдэнэр шэнэ жэлдэ «Эрхим шанарай коллектив» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байна. Гол мэргэжэлэйнгээ хажуугаар үшөө хэдэн мэргэжэл шудалжа, үйлэдбэридөө түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 1 процентээр үлүүлхэ гэһэн ехэ зорилго урдаа табяад, хараалагдаһан графигаараа хүдэлжэ байна.

Т. СОБЕНКОВА.

ШАЛГАЛТА ЮУ ХАРУУЛААБ?

ЭМХИДХЭЛҺЭЭ ЭХИТЭЙ

—Манай ажахыда элдэб түхэлэй 62 трактор тоологдоно. Тэдэнэй зургааниинь К-700 түхэлэй томо хүсэтэй тракторнууд юм. Эдээнһээ гадуур гэнжэтэ 21 трактор бии. Бүхы энэ техникэ тракторно-таряан ажалай хоёр бригадада хубаарилагданхай. Үйлэдбэриин түрүү онол арга болохо хамтын подрядай ёһо гуримаар хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна,—гэжэ Хүрбын совхозой директор П. К. Дубинин бидэндэ хөөрэжэ үгөө һэн.

Мүнөө газаа янгинама хүйтэн үбэлэй хүрэжэ ерэбэшье, совхозой машинно-тракторна мастерской соо ехэл дулаахан байгаа бэлэй. Эндэ ажалай халуун хаһа түлэгтөө оронхой. Тус мастерскойн үүдэ татаһаар, хуушанай танил, ажахын үнинэй механизатор, токарь мэргэжэлтэй Юрий Зиновьевич Казазаевтай уулзажа хөөрэлдэхэ ушар бидэнтэй тохёолдобо.

Энэ нүхэрые ёһотойл «алтан гартай» гэхэдэ, алдуу болохогүй байха. Тэрэ һүүлэй 10 гаран жэлэй туршада совхозой мастерскойдо таһалгаряагүй ажаллана. Нүхэр Казазаев даалгагдаһан хүдэлмэридөө нарин нягтаар, үнэн сэхээр хандадаг, эрхим түрүү ажалаараа олондо һайн жэшээ харуулдаг, урлан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг хүн юм. Тэрэнэйнгээ түлөө тэрэ нэгэтэ бэшэ магтаал хайрада хүртэһэн. шангуудые абаһан байна.

Хүрбын совхозой МТМ соо баян дүршэлтэй механизаторнууд ехэл олон. Тэдэнэйнь тоодо моторист Вячеслав Михайлович Ковалев, слесарь заһабарилагшад Иван Воробьев, Бадма Шаданович Бабуев болон бусад ороно.

Үнгэрэгшэ хабарай тарилгын, намарай таряа хуряалгын халуун ажалай үедэ эдэ механизаторнууд тухай һайшаалта үгэнүүдые олон удаа дуулаһан байнабди.

МТМ-е даагша Сультим Базарович Будаевтай уулзажа, ажал хэрэгээрнь һонирхобобди.

— Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь һарын эсэс багаар тракторнуудаа заһабарилжа эхилээ һэмди. Энэ харюусалгатай хүдэлмэри тусхай графигай ёһоор ябуулагдана. Трактор бүхэн хараалагдаһан болзортоо заһабарилагдана, — гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Силос болон таряа хуряадаг комбайнууд аяар намар байхада заһабарилагдаад, МТМ-гэй газаа түхеэрэгдэһэн тусхай талмай дээрэ жэрысэ табигдаһан байна. һалхи шуурганһаа, саһа бордоһонһоо мөөрнүүдэйнь резинын муудахагүйнь тула тэдэнь сагаадагданхай. Эдэ бэлэн болгогдоһон комбайнуудые харахада, хүнэй һанаа сэдьхэлдэ омог баяр түрэхэ юм.

Хүрбын совхозой механизаторнууд хүдөө ажахын оньһон техникые хэрэглэхэдээ, шадамар бэрхэнүүд гэхэдэ, алдуу болохогүй байха. Эдэнэр урдашье жэлнүүдтэ хамаг техникээ саг дарыдань заһабарилдаг байһан юм. Энэ талаар механизаторнууд нилээд шадабаритай болонхой. Үнгэрэгшэ 1983 оной таряа хуряалгые һайн шанартайгаар, богони болзорто үнгэргэхэ хэрэгтэ үбэлэй сагта комбайн болон бусад техникые эрхимээр бэлдэһэнһээ сэхэ дулдыдаа ха юм. Тиигэжэ тус совхозой таряашад нёдондо 2050 гектар тарялан дээрэһээ 38,4 мянган центнер ургаса хуряагаа гэхэ гү, али гектар бүриһөө дунда зэргээр 18,7 центнер таряа суглуулаа һэн. Энэ хүдэлмэридэ коммунист Х. Н. Бадмацыреновэй хүтэлбэрилдэг тракторна бригадын гэшүүдэй оруулһан хубита нилээд ехэ. Тэдэнэр 1500 гектар газарай гектар бүриһөө 20,5 центнер ороoһо хуряажа абаа.

Мүнөө нүхэр Бадмацыреновэй даадаг бригадынхид оньһон техникээ һайн шанартайгаар заһабарилжа, хабарай тарилгын халуун хаһые эрхим бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө тэмсэжэ байна.

Гэбэшье тракторнуудые заһабарилха хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии байһаар. Илангаяа районой «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй зүгһөө ажахын механизаторнуудые запасной частьнуудаар хангаха талаар ехэл дутагдал бии. Ажахын механизаторнууд үнгэрэгшэ жэлдэ К-700 түхэлэй нэгэ трактор тэндэ заһабарилхыень абаашаһан юм. Теэд тэрэнь мүнөөшье болотор бэлэн болоодүй байһаар.

Газар элдүүрилхэ, таряа тариха машина, техникые саг болзортонь һайн шанартайгаар заһабарилха гэһэн Хурамхаанай районой механизаторнуудай гаргаһан һайшаалтай үүсхэлые Хүрбын совхозойхид ехэл халуунаар дэмжэн, энэ шухала кампаниие эмхитэй һайнаар үнгэргэхые оролдоно. Эдэнэрэй урда хэды бэрхэшээлнүүдэй ушараашье һаань, эдэ бүгэдые саг дары усадхан, энэ жэлдэ баян дэлгэр ургаса хуряан абахын түлөө тэмсэжэ байһаниинь һайшаалтай.

Г. ГОМБОЕВ,
«Шэнэ Үдэ» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.
Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

АГИТАТОРНУУДТА, ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУДТА ТУҺАЛАМЖА

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДАЙ СОЦИАЛЬНА ХҮГЖ[ЭЛТЭ]

КПСС-эй аграрна политика дотор социальна хэмжээ ябуулганууд онсо һуури эзэлдэг юм. Энэ шэглэлынь илангаяа КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум дээрэ һайшаагдаһан СССР-эй Эдеэ хоолой программа дотор үшөө дахин батадхагдаба. Тэрэниие бэелүүлгэ хүн зониие эдеэ хоолоор найдамтайгаар хангаха арга олгохо байна.

Экономикын хүгжэлтын мүнөөнэй үе шатада социальна эрхэ нүхэсэлнүүд үйлэдбэридэ бүри хүсэтэйгөөр нүлөөлдэг болонхой. Юуб гэхэдэ, научно-техническэ дэбжэлтэ хүгжэлтын үедэ үйлэдбэриин ажал ябуулгада хүнэй дүүргэдэг үүргэ улам дээшэлнэ ха юм. Хүдөө ажахыдашье энэ хабаатай. Тэрэнэй материально-техническэ баазада болоһон асари ехэ хубилалтанууд, хүдөөгэй ажалшадай эрилтэ хэрэглэмжэнүүд, ажалша кадрнуудай дуталдаһан ушар мүнөө үеын хүдөөгэй социальна асуудалнуудые шэнээр шиидхэхэ эрилтэ табина бшуу.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие техническэ талаарнь һэльбэн шэнэлхэ. тэрэнэй һалбаринуудые индустриин үндэһэ һуури дээрэ гаргаха, электрижүүлгэ, химижүүлгэ дэлгэрүүлхэ хараа шэглэлые Коммунис партимнай удаа дараалан бэелүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) түүхэтэ Пленумэй һүүлээр Буряад ороной хүдөө ажахын материально-техническэ бааза нилээд бэхижээ. 1965 онһоо республикын хүдөө ажахыда 1 миллиард 684 миллион түхэриг мүнгэн һомологдоо. Тэрэнэй ашаар хүдөө ажахые үйлэдбэриин фонднуудаар зэбсэгжэлгэ 3,6 дахин, элшэ хүсөөр зэбсэгжэлгэ — 3 дахин, 100 гектар газарта гол фонднуудай хүртэсэ — 3,7 дахин дээшэлһэн байха юм. Машина, техникын олошорхо зэргээр хүдөө ажахын үйлэдбэри индустриальна шэнжэтэй, һонирхол түгэс, зохёохы шанартай болоно ха юм. Оператор, машинист, электрик, орёо машинануудые заһабарилан тодходог мастер гэхэ мэтэ мэргэжэлнүүд хүдөөдэ улам дэлгэрнэ.

Оньһожоруулгын хэмжээн дээшэлжэ, бар хүсэнэй ажал хорожо байнхай. Таряан болон мал ажалай олохон һалбаринууд гол түлэб оньһожоруулагдаа. Үнеэ һаалга, фермэнүүдтэ уһа дамжуулга гэхэ мэтые эндэ жэшээ болгон дурдая. Гэхэ зуура овощ хуряалга, тэжээл хубаарилга, шэбхэ малтан гаргалга дээрэ бар хүсэнэй ажал үшөөл үргэнөөр хэрэглэгдэһэн зандаа. Тиимэһээ иимэ ажал хэхэ дуратайшуул үсөөржэ байна бшуу.

Хүдөөдэ кадрнуудые тогтонижоруулгын шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэниинь гэхэдэ, салин хүлһэнэй хэмжээн болоно. Совхозой хүдэлмэришэдэй һарын дунда зэргын салин хүлһэн 89,8 түхэриг 1965 ондо байһан һаа, 1982 ондо 165 түхэриг хүрэтэр ургаа гэхэ гү, али 1,8 дахин дээшэлээ. Тиихэдэнь колхозуудта ажалай түлөөһэн энэл хугасаада 64-һөө 145 түхэриг хүрэтэр гэхэ гү, али 2,2 дахин дээшэлээ. Хүдөө ажахыда болон промышленностьда салин хүлһэнэй хэмжээнүүд хоорондоо дүтэ боложо байнхай. Жэшээнь, 1965 ондо колхозуудта салин хүлһэнэй хэмжээн, промышленностиинхитэй сасуулбал, 49 процент байгаа һаа, мүнөө 63 процент болонхой. Совхозуудта энэ тоонь 72-һоо 81 процент хүрэтэр ургаа. 1965—1981 онуудта колхозникуудай бодото олзонь хоёр дахинһаа үлүүгээр нэмээ. КПСС-эй XXVI съездын тогтооһоной ёһоор, 1981—1985 онуудта колхозникуудай олзонь хүдэлмэришэд, алба хаагшадай олзотой тэнсүү шахуу болохо юм.

КПСС-эй XXVI съезд болон КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һуудал байдалые һайжаруулха талаар хэмжээнүүдые хараалһан байна. Жэшээнь, байгша табан жэлдэ колхозой гэшүүдэй үтэлхэдөө абадаг пенсиин һарын эгээл бага хэмжээниинь 28-һаа 40 түхэриг хүрэтэр ехэ болгогдохоор хүлеэгдэнэ. Тэрэшэлэн нэгэ ажахыда таһалгаряагүйгөөр хүдэлһэн колхоз, совхозуудай малшадай салин хүлһэндэнь нэмэлтэ түлбэринүүд. өөһэдтэнь нэмэлтэ амаралтанууд тогтоогдохо.

Хүдөөгэй ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулха ябадал хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые эршэдүүлхэ зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, ажаһуудалай талаар хүдөө нютагуудай мүнөө дээрээ үшөөл гээгдэнги һэн туладань тэндэхи хүн зониинь хото город нүүшэнэ ха юм. Энээнһээ уламжалан, хүдөө ажахыда хүдэлхэ кадрнууд дуталдадаг болонхой, Иимэ байдалые заһаруулхын тула хүдөө ажахын үйлэдбэриие, индустриальна барилгые, харгы замые, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын һалбаринуудые, хүдөө ажахын кадрнуудай бэлэдхэлые али болохоор хүгжөөхэ шухала.

Имагтал үйлэдбэриие удаа дараалан оньһожоруулһанай үндэһөөр кадрнуудые тогтонижуулха, залуушуулые хүдөө ажахыда хабаадуулха, хото хүдөө зөөжэ ошолгые хорооохо арга олдохо байна. Энээниие хараада абан, хүдөө ажахын хүгжэлтын тон шэнэ үе шатада орохо ябадал СССР-эй Эдеэ хоолой программаар хараалагдаа. Тэрэнэй ёһоор, 1990 он хүрэтэр таряан болон мал ажалые комплексноор оньһожоруулга гол түлэб дүүргэхэ гэжэ түсэблэгдэбэ.

Эрдэм-техникын хүгжэлтын үедэ хүдөө ажахыда эрхим бэлэдхэлтэй хүнүүд хэрэгтэй бшуу. Тиин һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөөгэй хүн зон эрдэм һургуулиин талаар нилээд ургаа гэжэ тэмдэглэхээр. Хэрбээ 1970 ондо хүдөөдэ ажаллагшадай оройдоол хахадынь дээдэ болон дунда (гүйсэд болон гүйсэд бэшэ) эрдэмтэй байгаа һаа, 1982 ондо — 76 процентнь болонхой. Мүн хотын болон хүдөөгэй хүн зоной һуралсалай арга боломжонууд бүришье адлирхуу болоо гээшэ. Тэрэнэй ашаар хүдөө ажахын предприятинуудые эрхим мэргэжэлтэй хүнүүдээр хангаха арга олдоо. Колхозой түрүүлэгшэнэр бүхыдөө, совхозой директорнүүдэй 99 процент дээдэ болон дунда тусхай эрдэмтэй байха юм.

Гэбэшье хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсалай хэмжээн мүнөө үеын эрилтэдэ харюусанагүй. Хото хүдөөгэй хүн зоной һуралсалынь дүтэлөөшье һаа, үшөөл горитой илгаатай байһан зандаа. Илангаяа дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй — таряан ажалай бригадирнуудай, фермэнүүдые даагшанарай эрдэмэйнь хэм хэмжээн бага. Тиимэһээ колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхы кадрнуудаар, мэргэжэлтэдээр бэхижүүлхэ, тэдэнэй үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленум хараалаа. Захиргаанай зургаануудһаа хүдөө ажахын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдээр томилогдожо ерэһэн хүнүүдтэ элдэб хүнгэлэлтэ, урмашуулганууд тогтоогдоо.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ сэхэ хүдэлдэг хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлгэ мүнөө үедэ ехэ удха шанартай болонхой. Жэшээнь, I-II разрядай механизаторнуудай олошорһоной ашаар ажалай бүтээсэ 12—25 процентээр дээшэлдэг байна.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлхын тула бүхы ажаһуудалыень хангадаг социальна эрхэ байдалые үндэһөөнь хубилгаха шухала. Энэ юуб гэхэдэ, гэр байрын барилга, соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын һалбаринууд, элүүрые сахин хамгаалга гэхэ мэтэ болоно. Тиигэжэ СССР-эй Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэ хадаа хүдөө нютагуудые социальна талаарнь шэнэдхэн хубилгаха шэнэ үе шата болоно ха юм.

80-яад онуудта хүдөөгэй гэр байрын, соёлой-ажаһуудалай болон харгын барилгада 100 миллиард түхэриг һомологдохоор хараалагдана.

Байгша табан жэлдэ манай республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ ехэ мүнгэн гаргашалагдаха байна. Хүдөөгэй социально-соёлой барилга улам хүгжөөгдэхэ.

Гэхэ зуура хүдөө нютагай дотоодын социальна байгууламжые хүгжөөлгэдэ урданьшье ехэ анхарал хандуулагдадаг байһан юм. Тиигэжэ партиин хараа шэглэлые шууд сэхээр бэелүүлһэнэй ашаар хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй һуудал байдалынь үндэһөөрөө һайжараа. Жэшээнь, хүдөөгэйхидые социально-соёлой талаар хангалгын хэмжээн һураггүй дээшэлээ. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэшье ажаһуудалай хэрэглэмжэ

[illegible]

СССР-эй Верховно Совөдэй һунгалта

СОЁЛОЙ БАЙШАН УРЯАЛНА

...гэшүүдтэй агитбригада хүдэлнэ... түрүүндэ жэрыжэ. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай ветерануудай дүрэ зурагууд харагдаха. Баһа ажалай түрүүшүүл болон ажахын түйлалтануудые харуулһан стенд, диаграмманууд бии. Хөөрхэ нютагһаа урган гараһан габьяа солотоной нэрэ обогууд тодоор харагдана. Сценын хажуудахи таһагай үүдэн дээрэ агитпункт гэжэ гаршаг толорно. Зосоонь ороходо, һунгуулиин материалнууд, кабинаһаа эхилээд, ээлжээтэ дежурствын данса, мүн баһа клубай хүдэлмэриин түсэбүүд, шэнэ газетэ, журналнууд, сахилгаан хуудаһан, «Һүүлэй үеын шэнэ һонин» гэжэ гаршаг доро мүнөө сагай уласхоорондын байдал тухай мэдээсэлнүүд олоной һонорто дурадхагдана. Эдэ бүгэдые нигэжэ жэншэдгүй һайнаар клубые даагша Софья Бальжинимаевна Бальжинимаева түхеэржэ эмхидхээ юм.

Энэ клубай дэргэдэ «Улаалзай» гэжэ олон гэшүүдтэй агитбригада хүдэлнэ. Тэрэ долоон хоног соогоо нэгэ удаа уридшалан хараалагдаһан графигай ёһоор холо ойрын малшадта, хонишодто айлшалжа, ехэ программатай концертнүүдые табидаг. Һаяхан совхозой түб бууса — Эдэрмэгэй соёлой байшангай уран һайханай бүлгэмөөрхидтэй суг хамта 7 гүүртэ ба отаранууд дээгүүр наада табижа, уласхоорондын байдалтаи малшадые танилсуулжа бусаад һэн. Ажалшадай аятай зохидоор амархын тула «Үдэшын галнууд» гэжэ тусхай үдэшэ тээмэндэ үнгэргэгдөө. Тэрээндэ 60-аад хүн хабаадаба. Мүнөө нигээд январиин 28-да болохо «Дүлэтэ жэлнүүдһээ дурдалга» гэжэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһээр 40 жэлэй ойдо зорюулһан ехэ үдэшэдэ бэлэдхэл хэгдэнэ. Эндэ нютагай зон булта хабаадаха байна. Клубай эдэбхитэдые тоолобол, Агу Гармаев, Эржэн Батомункуева, Гүнсэмаа Дармажанова, Дарима Очиржапова болон бусад болоно. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулгануудһаа гадна «Малышок» гэжэ клуб хүдэлдэг. Эндэ һургуулида ороодүй бага наһанай хүүгэд сугларжа, дуу сээжэлдэхэ, хатарта һураха, зураг зураха, мүн наадаха г. м. һургуули гарадаг байна. Хүүгэдэй арга шадабариин хүгжэхэ, болбосорхо талада энэ хэмжээ ябуулга һайн үүргэ дүүргэхэ аргатай. «Малышок» клубта 10 багашуул тоологдоно.

«Улаалзай» гэжэ агитбригадын хүдэлмэридэ нютагай ахамад классай һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадана. Жэшээнь, Батомункуева Вика, Батомункуева Наташа, Батомункуева Женя, Бальжинимаева Анна, Гуруева Эржэн, Доржиева Саяна, Доржиева Оюуна, Ергодаева Лариса, Ергодаева Роза болон бусадые магтан дурдалтай.

Программадань буряад поэдүүдэй шүлэгүүд, республикын композиторнуудай, мүн урданайород болон мүнөөнэй дуунууд, шог ёгтото бишыхан үзэгдэлнүүдһээ гадна олон үндэһэ яһатанай хатар нааданай янза бүриин баялигһаа хэһэгүүд оруулагданхай.

С. Б. Бальжинимаева Эдэрмэгэй дунда һургуулида олон жэлдэ багшалаад, Хөөрхэ нютаг зоожо ерэхэдэ, клубта хүдэлөөд эхилһэн юм. Хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадажа шадаха уран шадабаритай һэн тула, тэрэнэй энэ ажалдаа хүдэлхэдэнь аргатай «жолоонь» боложо үгэнэ бшуу. Нютагай Соведтэ депутадаар хоёр дахин һунгагдажа олоной найдабарида тэрэ хүртэнхэй.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ.
Хөөрхэ тосхон.

КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэнэбди

ҺУРАЛСАЛАЙ ШАНАР ДЭЭШЭЛХЭ

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй программна заабаринуудай ёһоор һургуулине хубилган шэнэлхэ гэһэн хараа зорилгые баримталан, партиин ЦК-гай гаргаһан проект бүгэдэ арадай үзэмжэдэ табигдажа, орон доторнай хаа хаанагүй халуунаар зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

Манай орон дотор юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулинуудай саашадаа наринжуулагдан хүгжөөгдэхэ хэрэгтэ багшанарай ехэ үүргэ тухай проект соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй. Энэньшье зүбтэй. Юуб гэхэдэ, һургуулиин хубилгагдан шэнэлэгдэхэ ехэ хэмжээ ябуулгын үедэ багша хүнэй эдэбхи хэшээл түбхын түрүүндэ ехэ удха шанартай байха. Тиигээдшье багшанарай байдал һуудалые һайжаруулха, салин хүлһыень нэмээхэ тухай проект соо уншахадаа, багша бүхэнэй баясажа байһые мэдэхээр.

Мүнөө үедэ бидэ, багшанар һургуулида хэгдэхэ хубилалтанууд тухай һурагшадтаа, түрэлхидтэ тайлбарилха талаар ехэ хэмжээнэй ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэйбди.

Үнинэй хүлеэгдэһэн тус проектые һаяхан манайшье һургуулиин багшанарай коллектив эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсэһэн байна. Тиихэдээ һургуулиимнай эхин классуудай багшанар дурсагдагша проектдэ удаадахи дурадхалнуудые оруулхые хүсэнэ:

1. Ажалай болон уран зурагай хэшээлнүүдые тусхай мэргэжэлтэй багшанарта даалгаха. Юуб гэхэдэ, эхин классуудай багшанар үдэр бүри дүрбэн ондоо хэшээлдэ түсэб табижа бэлдэдэг ушарһаа ажалай болон уран һайханай талаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ үүргэеэ гүйсэд дүүргэнэгүй.

2. Ажалай хэшээлэй үедэ классай һурагшадые хоёр бүлэг болгожо хубаарилха. Юуб гэхэдэ, бүтээлэй хэгдэхэ арга шадабарине һурагша бүхэндэ харуулжа ойлгуулха саг хүртэдэггүй. Тиимэһээ тэдэнэй олоороо нэгэ доро хэһэн бүтээлнүүдэй шанар гол түлэб һанаһанда хүрэдэггүй.

3. Илангаяа эхин классуудай багшанарай салин хүлһэ нэмээхэ шухала. Юуб гэхэдэ, тэдэнэрэй ажалай үдэр хэшээлэй дүрбэн часаар хизаарлагданагүй ха юм. Эндэ нэмэлтэ хэшээлнүүд, түрэлхидтэй, мүн классһаа гадуур хэгдэдэг хэмжээ ябуулганууд гэхэ мэтэ ажал ехэ гээшэ. Тиихэдэ һая ажаллажа захалһан залуу багшанар бага салин абана. Тиигээдшье тэрэ мүнгэнһөө харуулан ойлгуулха зүйлнүүдтэ мүн багша методическа литературада гаргашалдаг юм.

Проект соо һуралсалай номуудые болон программануудые хүнгэдхэхэ зорилго табигданхай. Энэ тон һайшаалтай хэрэг. Жэшээлхэдэ, математикын хэшээлнүүдые абажа харая. Бидэ булгадаа өөһэдынгөө үедэ Киселёвой, Березанскаягай зохёоһон һуралсалай номуудые шудалаа һэмди. Мүнөө һурагшадһаа «Ямар номоор үзэнэбта»,— гэжэ асуугаа һаа, номуудайнгаа авторнуудыеньшье мүртэйгөөр мэдэдэггүй ушар үзэгдэдэг. Тиимһээ тиитэрээ математикын һуралсалай номуудай мүнөө үеын авторнуудые: Никитин, Фетисов, Колмогоров, Маркушевич, Погорелов болон бусадые зарим багшанаршье абаһаар гүймгэ нэрлээд орхихогүйдөө болохо. **Юрэдөөл, математикын һуралсалай номууд соонһоо хэтэрмэ орёошье, боро юрьёэнэй материалнуудые хаһажа абамаар болоо.**

Тиихэдэ класс сооһи үхибүүдэй тооё үсөөрүүлхэ гээшэ тон лэ зүб зүйл байна. Мүнөө олонхи һургуулинуудай нэгэдэхи классата 40 хүрэтэр үхибүүд сугларна. Тиихэдэ юһэдэхи классата 35 һурагшад нэгэ доро һурана. Тэдэниие бултыень һайнаар һургаха гээшэ нэгэ багшада тон хүшэр ха юм. Класс бүхэндэ һурагшадай тоогой тааруу зохид байбал, һуралсалай амжалташье туйлагдаха зэргэтэй.

Н. НИКИТКОВА,
3-дахи дунда һургуулиин директор.
Закаменск хото.

...АЛГАНУУД, ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД, ҮДЭШЭНҮҮД...

...рда болоһон һунгэрһэн хугасаа... хотымнай Октя... бүришье һаа ...рсон түхэлтэй бо... ...шье ябахада, шэ... ...нүүд харагдана, ...э гэрнүүд олоор ...ю. Мэнэ һая 40- хүрэтэр рельс... ...ажа, долоодохи ...ршүүдаар трам... ...жа эхилээ. Тии... ...шадай захилаар ...хэгдэнэ гээшэ.

...ерховно Соведэй ...бэлдэлгын үедэ ...үдын нарин сэм... ...ай Соёлой «Тек... ...дон соо нээгдэ... ...иин участок ерэ... ...ризэйнь танилса... ...«Мартын 4-дэ ...рховно Соведэй ...юхо. һунгалтада ...хабаадая» гэһэн ...хытар бэшээтэй ...тэй.

...һунгуулиин учас... ...и микрорайоной ...ородог. Нарин ...мбинат шадархи ...ахьяновагай, Кос... ...агай нэрэмжэтэ, ...үйлсэнүүдэй хүн ...участогта һунгахаяа ерэхэ юм, микрорайоной тусхай схемэ-карта зохёогдоо,— гэжэ һунгуулиин участогые даагша Лидия Михайловна Пушкина хөөрөөгөө эхилбэ.

Мүнөө үедэ энэ участогта эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Комбинадай 95 хүдэлмэришэд агитатораар томилогдонхой. Тэдэнэй олонхинь комсомолшууд юм. Һунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэ Ольга Васильевна Кириллова, секретаринь Ольга Леонидовна Синицкая, мүн 19 гэшүүд тоологдоно. Һунгагшадай үдэшэндөө ерэжэ, лекци, элидхэл шагнахадань болохо, депутадта кандидадуудтай уулзалганууд үнгэргэгдэхэ, мүн хэрэгтэй консультаци үгтэхэ байна. Мартын 4 болотор ябуулагдаха хүдэлмэриин тусхай түсэб зохёогдоһоор үнинэй. Эмхидхэлэй, нниитэ-политическэ, болон агитаторнуудта туһаламжын хүдэлмэри гүйсэд ябуулагдана.

Дам саашадань һонирхоходомнай, январиин 6-да семинар үнгэргэгдэһэн байба. Эндэ лекци уншагдаһан, мүн ниитын-агитационно хүдэлмэриин онол аргатай агитаторнууд танилсаһан байна.

Удаань агитаторнууд участогуудтаа гаража, һунгагшадай список табижа эхилээ. Һаяар Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо депутадта кандидадтай уулзалга үнгэргэхөөр хараалагдана. Мүн лэ коммунис ажалай ударнигуудай слёт болохо юм. Февралиин 8-да «Залуу һунгагшадай үдэшэ» үнгэргэгдэхэ, энэ талаар «Залуу һунгагшын булан» ехэ һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тиихэдэ февраль сос һунгагшад урда тээнь СССР-эй Верховно Соведэй депутат ябаһан, нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэрилэгшэ Мария Ефимовна Афанасьеватай уулзаха байна.

— Тиихэдэ һунгагшадтай юристнүүд, врачнууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд ерэжэ уулзаха, мүн асуудал-харюугай үдэшэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Богонёор хэлэбэл, һунгагшадай агитпунктда ороходонь, ехэ һонирхолтой байхаар хүдэлмэри ябуулнабди,— гэжэ Лидия Михайловна хөөрэнэ.

Нарин сэмбын комбинадай директорэй орлогшо В. Г. Мокрецов, ахамад инженер А. А. Бабушкина, профкомой түрүүлэгшэ Л. П. Синицкий, комбинадай парткомой секретарь Т. П. Могоева болон бусад хүтэлбэрилэгшэд һунгуулиин кампаниин үедэ тус участогай хүдэлмэридэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Тиихэдэ бүд нэхэгшэ Т. Кондратьева һунгалтын үдэртэ— Мартын 4-дэ 6620 метр бүд нэхэхээр дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаба, залуу аппаратчица Г. Цыреторова 4 жэлэйнгээ түсэбые һунгалтын үдэртэ дүүргэхээр уялгалба. В. Ф. Дмитриевагай даадаг бригадын ноһо илгагшад байгша оной январь һарын 10 хоног соо 26 тонно ноһо илгаад байна.

Эндэхи агитаторнууд Л. П. Хайдурова, В. В. Андриянова болон бусадшье хүдэлмэрээ эрхимээр ябуулна.

Үдэшэ бүри кинофильм харуулагдана, телевизор табяатай. Агитпунктын байра гоё һайханаар шэмэглэн гоёогдонхой, лозунг, ажалай түрүүшүүлэй дүрэ-зурагууд ханада үлгэгдэнхэй, газетэ, журнал, номууд дэлгээтэй, шатар, даам наадаха дуратайшуулда тусхай булан эмхидхэгдэһэн байна.

Н. ХАЗУЕВ.

...АГШАД ...ХИТЭЙ

...иртын һайнаар ...гоёогдоһон агит... ...зон үдэшэ бүри ...лаража, СССР-эй ...ведэй һунгалта ...алнуудые шу... ...газетэ болон ...е уншана, радио ...левизор харана. ...агитпунктда һун... ...улан, олон һо... ...хэмжээ ябуулга... ...гдэнэ гэжэ тэм... ...кала. Жэшээлхэ... ...залуу һунгагшад ...дайнай ветера... ...аба. Ажалай ве... ...В. П. Казарбин, ...алов, В. П. Ба... ...эд Эсэгэ ороноо ...дайнай урда тээ ...ажа үнгэргэдэг ...һонирхолтойгоор ...э. Тэрэшэлэн рай... ...лэй таһагай, хүн ...үдалай хэрэглэм... ...комбинадай, рай... ...больницын хү... ...эд тус агитпункт... ...хөөрэлдөөнүүдые ... һунгагшадай ...лнуудта харюу... ...Һунгагшад нимэ ...дта эдэбхитэйгээр

...С. СТЕПАНОВ.

ҮЙЛЭДБЭРИТЭЙ ХОЛБООТОЙГООР

Манай депогой улаан булан соо нээгдэһэн агитпунктын хүдэлмэриие ашаглалгын, заһабарилгын, бэлэдхэлэй цехүүдэй болон ахамад механигай таһагай партийна организацинууд эрхилдэг юм. Партийна эхин организацинуудай секретарьнартай, агитаторнуудтай үнгэргэгдэһэн зүблөөнүүдэй үедэ байгша һунгалтын кампаниин онсо шэнжэнүүд болон эмхидхэлэй тодорхой асуудалнууд тушаа заабаринууд үгтөө. Юрэнхыдөө, мүнөө манай партийна организаци дотор үнгэргэгдэдэг ниитэ-политическэ бүхы хэмжээ ябуулганууд һунгалтатай холбогдоно. Мүн һунгалтада бэлдэлгые үйлэдбэриин хэрэгүүдһээ яаншье таһалжа болохогүй.

Ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулхадаа, КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэрнүүдтэ онсо анхарал хандуулагдана. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй, СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй юһэдэхи сессиин материалнууд агитпунктдамнай согсологдожо, тематическа хэдэн суглуулбаринууд бэлдэгдэнхэй. Тиихэдэ агитаторнуудһай хөөрэлдөөнүүдэйнгээ темэнүүдые эдэ шухала шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан тайлбарилна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй һүүлээр түмэр замай транспортын хүдэлмэридэ онсо анхарал тон зүбөөр хандуулагдадаг болоо. Теэд бэелүүлэгдэжэ байһан хэмжээнүүд ямар ашаг үрэ үгэнэ гээшэб гэжэ һунгагшадай һонирхохонь зүб. Юуб гэхэдэ, транспорт хадаа, Ю. В. Андроповой хэлэһэнэй ёһоор, экономическашье, политическашье, үнгэргэхэдөө, психологическашье үүргэ дүүргэдэг юм. Түмэр замай манай Улаан-Үдын отделенидэшье энэ хугасаада хубилалтанууд болоо. Жэшээнь, манай депогой хангадаг участогаар поезднуудай ябадаг дунда зэргын скорость 6 километрээр дээшэлээ. Гэбэшье дутагдалнууд үшөөл ушарһаар. Тиимэһээ һанаагаа амарангүй, транспорт ашаглалгын шэнэ нөөсэнүүдые эсэшэгүйгөөр бэдэрхэ хэрэгтэй. Энэ талаар манайшье участогта хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ нимэ харюунуудһаа ойлгоходоо, һунгагшадһай сэдьхэлээ яһала хананги агитпунктһаа гаража ошодог гээшэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд тушаа хөөрэлдөөнүүд агитпунктда ооложо, ашаглалгын болон инструментальна цехүүдэй, ахамад механигай таһагай болон туршалгын ажахын коллективүүд ерэжэ шагнаба. Тиихэдэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэбүүдэй дүүргэлтэ тухай лекци эндэ мүн лэ уншагдаа. Горсоведэй депутат А. С. Коренев өөрынгөө ажал ябуулга тухай тоосоо. Февралиин эхеэр СССР-эй Верховно Соведэй депутат, манай депогой машинист Корытовтай уулзалга болохоор хараалагдана.

Залуу һунгагшадтай хүдэлмэри ябуулагдана. Агитпунктдамнай залуу һунгагшын булан эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнэй хабаадалгатай үдэшэ мүнөө бэлдэгдэжэ байна.

В. КРАВЧЕНКО,
агитатор, Улаан-Үдын локомотивна депогой слесарь.

«Буряад үнэн» газетэдэ бэшэгдэһэнэй һүүлээр

«АГИТПУНКТНУУД НЭЭГДЭҺЭН НЭРЭТЭЙШЬЕ ҺАА»

Иимэ гаршагтай шүүмжэлхы удхатай бэшэг байгша оной январиин 13-да манай газетэдэ толилогдоо һэн. Онохойн посёлогой агитпунктнуудай һунгалтада бэлдэгдээгүй, мүн һунгагшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэриин мууса ябуулагдадаг тухай тэрээн соо хэлэгдэһэн байгаа. Зарим агитпунктнуудтань хүдэлмэриин түсэбшье табигдаагүй, агитаторнуудай болон һунгагшадай хэрэглэхэ материалнууд бэлдэгдээгүй гэжэ тэмдэглэгдээ һэн. Илангаяа «Уда» кинотеатр соо муу байдалтай байһандань анхарал хандуулагдаа һэн.

Онохойн модоной комбинадай парткомой секретарь С. П. Кушнаревой гар табилгатай бэшэг манай редакцида ерэбэ. Газетэдэ толилогдоһон статья цеховэ парторганизацинуудай, секретарьнарай, һунгуулиин участково комиссиин түрүүлэгшэнэрэй, агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, пропагандистнуудай болон соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ зүбшэгдэбэ. Тиихэдээ тэрээн соо хэлэгдэһэн һунгуулиин участогуудай агитпунктнуудай хүдэлмэриин дутуу дунданууд тухай зүб бэшэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэгдэө. Партийна эхин организациин секретарьнар М. В. Мисник, Э. Даржаев, П. М. Пронин, М. Д. Катаманова, В. М. Дормидонтов гэгшэдтэ агитпунктнуудые һунгалтада бэлдэхэ хэрэгые унжагайруулһанайнь түлөө заажа, агитпунктнуудай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ гэһэн эрилтэ табигдаа.

Мүнөө үедэ бүхы агитпунктнуудай хүдэлмэри һайжаруулагданхай, политинформаторнууд, «Знание» бүлгэмэй гэшүүд, соёлой хүдэлмэрилэгшэд һунгагшадай дунда тусхай түсэбөөр хүдэлнэ. Ойлгууламжын хүдэлмэридэ мүн кинофильмнүүд хэрэглэгдэнэ.

Бүхы агитпунктнууд литература болон бэшэшье хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай, уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Тэндэнь депутадуудтай, үйлэдбэриин түрүүшүүлтэй, дайнай болон ажалай ветерануудтай, посёлогой предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзалганууд үнгэргэгдэхөөр хараалагданхай.

Һунгалтын үдэртэ зорюулһан социалис мүрысөөн Онохойн ЛПК-гай коллективтэ үргэнөөр дэлгэрөө. В. А. Павловай хүтэлбэрилдэг технологическа зомгооһо бэлдэдэг бригада мүрысөөнэй үүсхэлшэд боложо, 3 жэл 7 һарынгаа түсэбые һунгалта болотор дүүргэхэбди гэһэн уялга абаба. Энэ үүсхэлые транспортна участогай, хоёрдохи доодо складай, мүн комбинадай бэшэшье коллективүүд дэмжэнхэй.

Мүн дээрэ хэлэгдэһэн статья тушаа КПСС-эй Загарайн райкомой зүгһөө партиин райкомой секретарь А. М. Алексеев харюу бэшэбэ. Тус статья КПСС-эй райкомой бюро дээрэ харагдаа, хэлэгдэһэн шүүмжэлэлнүүдынь зүб гэжэ тэмдэглэгдээ. Саг соогоо хэмжээ абангүй, һунгалтада бэлдэхэ хүдэлмэриие мууса ябуулһанайнь түлөө Онохойн ЛПК-гай парткомой секретарь С. П. Кушнаревтэ донгодолго хэгдэбэ, посёлогой Соведэй түрүүлэгшэ Е. Б. Павловада хэмжээ ябуулгануудые унжагайруулһаниинь заагдаба. «Уда» кинотеатр соо оршодог агитпунктые, мүн бүхы байшан соонь дары түргэн таарамжатай зохид эрхэ байдалтай болгохоор районой киносетиин директор Н. Цепаев уялгалагдаа.

Хилын саанаһаа — ТАСС — АПН

50 гаран наһанай японецуудай олонхинь мүнөө ажалһаа гарахада болоходоо һанаата болоно. Тэдэнэй гурбанай хоёр хубинь салингайнгаа 10 процентһээ бага пенси абана.

«Сякай симпо» газетэһээ абаһан зураг дээрэ: Элүүрые хамгаалгын болон социальна тэдхэмжын министерствын дэргэдэ Токиогой үндэр наһатайшуул һуумал забастовко хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ АМГАЛАН БАЙДАЛ ХАНГАХЫН ТҮЛӨӨ

«Правда» газетын асуудалнуудта нүхэр Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунууд уласхоорондын олониитын оа хэблэлэй анхаралда байһаар. Эб найрамдал хангахые, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахые СССР-эй хэлбэришэгүйгөөр хүсэжэ, оролдожо байһыень энэ документ үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гэжэ олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг гадаадын хэрэгсэлнүүд, элдэб оронуудай политическэ ба ниитын элитэ ехэ ажал ябуулагшад сэгнэнэ. СССР шахардуу шанга байдалые һулаарууулгын харгы замууд тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхээр бэлэн, ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха ба хорооход тухай үгэсэ ойлголсохын, арадуудай аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тула али бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхээр бэлэн гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангахые Соведүүдэй ороной шиидэнхэй байһыень Ю. В. Андропов баталаад, уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ харгы замуудые зааһан байна гэжэ ГДР-эй «Нойес Дойчланд» газетэ бэшэнэ. Шахардуу шанга байдалай гол шалтагаанууд зайсуулагдаагүй байнаар гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Американ ракетэнүүдые Европодо тодхон табилга гансал сэрэгэй бэшэ, харин политическэ түгшүүрилые улам дэбэргэнэ. Совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй ашатай туһатай, шухала удха шанартай байһанда Советскэ Союзые этигүүлхэ гэжэ оролдононой хэрэггүй. Мүнөө үеын гол шухала асуудалнуудаар үгэсэ ойлголсохын тула нэн түрүүн США болон НАТО-гай бусад оронууд оролдолго гаргаха, политическэ хүсэл эрмэлзэлтэй байха ёһотой. Тиигээд байгаа һаань, СССР энэ хараа бодолыень һайшаан дэмжэхэл.

Дэлхэй дээрэхи үйлэ хэрэгүүдэй нимэ аюултайгаар хүгжэһэнэйнь түлөө США-гай хүтэлбэрилэгшэд, өөһэдынгөө арад зоной буруушаажа байгаашье һаань, американ ракетэнүүдые газар дээрэ тараан тодхуулхые зүбшөөһэн НАТО-гай оронуудай правительстванууд харюусаха ёһотой гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэнэ гээд Болгариин «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Хүсэ хэрэглэхэ гэһэн американ хараа бодолые Ю. В. Андропов эрид буруушааба.

Эб найрамдал болой арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхые Советскэ Союзай үнэн зүрхэнһөө оролдожо байһыень Ю. В. Андроповой харюунууд батаар гэршэлнэ гээд Монголой радиогой шэнжэлэл дотор хэлэгдэнэ. США болон НАТО-гай талаар тэдэнэй союзнигуудан гэмээр уласхоорондын байдал улам түгшүүрилтэй болгогдобо. США ракетэнүүдээ Европодо тодхожо байна, Дүтын Зүүн зүгтэ Израилиин ээрхэг түримхэйшүүлые дэмжэнэ, Түрэй Америкын бэеэ даадаһан байдалтан гүрэнүүдэй аюулгүй байдалда хоро хүргэнэ, дэлхэйн бусад районуудта харата ябуулгануудые үүдхэнэ. Энэ зэрхэг түримхэн политикыень дэлхэйн бүхы арадууд буруушаана.

«Правда» газетын асуудалнуудта Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунууд тухай Хитадай Синьхуа гэжэ информационно агентство мэдээсэхэдээ, американ ракетэнүүдэй Европодо тодхогдоһон ушар гансал сэрэгэй бэшэ, харин политическэ түгшүүрилые улам дэбэргэбэ гэжэ тэмдэглэһэн ушартань онсо анхаралаа хандуулна. США болон НАТО «Першинг-2» ба далита ракетэнүүдые тараан тодхожо эхилхын урда тээхи байдалда тэхэрин бусаха, ядерна буу зэбсэгүүдые тэрэ хэмдэнь үлөөхэ, Варшавска Договорто ба НАТО-да хабаадагшадай хоорондо сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй тухай совет дурадхалнуудта харюусаха ёһотой гэжэ Ю. В. Андропов мэдүүлһэн байна гэжэ агентство дамжуулна.

Ю. В. Андроповой үгэһэн харюунуудай дүүрэн текстые «Нью-Йорк таймс» толилбо. Совет-американ харилсаае һайжаруулха аргатай хэдэн тодорхой алхамуудые совет хүтэлбэрилэгшэ зааһан байна гэжэ газетын шэнжэлэл дотор бэшэгдэнэ. Европодохи ядерна буу зэбсэгүүд тухай тогтожо хэлэхэдээ, бүтэмжэтэй һайн, али алиндань таарамжатай үндэһэ һуури дээрэ үгэеэ ойлголсохоор Советскэ Союз бэлэн юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ тухай совет хүтэлбэрилэгшэ хэлэхэдээ, хөөрэлдөө хэхэл һэмди, теэд хөөрэлдөө үнгэргэжэ болохогүй гэжэ мэдүүлбэ гээд «Вашингтон пост» газетэ бэшэнэ. Ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, хорооход тухай үгэсэ ойлголсохо зорилготойгоор хөөрэлдөөнүүдые хэхын тула али бүхы арга боломжо хэрэглэхээр Советскэ Союз бэлэн гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзтай хөөрэлдөөнүүдые хэхэдээ хүсэ хэрэглэхэ хашаха харшалха гэһэн һэдэлгэнүүдые гаргана гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ президент Рейганиие гэмнэбэ гээд американ Эн-би-си гэдэг телекомпани тэмдэглэнэ. Иимэ хандасыень эрид буруушааха зуураа, США-гай президентын һаяхан хэлэһэн үгэ дотор Европодохи ядерна буу зэбсэгүүдые хизаарлаха асуудалаар, мүн уласхоорондын бусад шухала асуудалнуудаар нэгэшье һанамжаяа хэлэбэгүй, ямаршье шэнэ дурадхал оруулбагүй гэжэ Москва тэмдэглэнэ.

...ТЖ...

...охи табан жэл... ...р байрын ба... ...8 процентээр ...жэ түсэблэгдэ... ...р байра барил... ...уудай хүсэнүү... ...нт хүрэтэрхи... ...тагай хэрэглэм... ...ха арга олгог... ...инуудай, хүүгэ... ...раануудай, соё... ...уудай барилга ...тэйгээр ябуу... ...тэй. ...иса барилгаар ...болохогүй. Шэ... ...лагдаһан эмхи ...мэргэжэлтэ кадр... ...нгаха хэрэгтэй. ...р хүдөөдэ шу... ...болодог мэр... ...элдэдэг дээдэ ...дунда һургуу... ...ьгээгдэһэн кол... ...совхозой хүдэл... ...хибүүдтэ хүнгэ... ...лгогдоно. ...социальна асуу... ...шиидхэлгын гол ...нэгэниинь гэ... ...амуудые һайжа... ...эно. «Транспор... ...амуудай хүгжэл... ...арые хото го... ...лжа, хүдөө ню... ...ээнь, кадрнуу... ...тай болгон һуу... ...рэгтэ ехэ үүргэ ...на. Мүн ажалай ...эрхим һайнаар, ...аар хэрэглэхэ ...иальна зорилго ...энээнэй туһалха ...ойлгосотой»,— ...Андропов «СССР-...даһаар 60 жэл» ...ол соогоо онсо ...байна.

һүүлэй жэлнүүдтэ харгынуудые хүгжөөхэ талаар горитой юумэн хэгдээ. Манай республикын хүдөөгэй 19 районуудай түбүүдэй— 14 хүрэтэрнь, 340 түб һууринуудай —285 хүрэтэрнь хатуу хушалтатай автомобильна харгынууд баригданхай. Гэхэ зуура, зарим нютагуудай харгынууд хангалтагүй. Энээнһээ уламжалан, СССР-эй Эдеэ хоолой программын ёһоор түб һууринуудые районой түбүүдтэй холбоһон ниитын хэрэглэмжын 987 километр, ажахы доторой 250 километр харгынуудые барихаар хараалагдаа. Харгынуудые һайжаруулһанай ашаар хото, хүдөө бүри нягта холбоотой боложо, медицинын, ажаһуудалай, худалдаа наймаанай, соёлой талаар хүдөө нютагуудые хангалга хүгжэхэ байна бшуу.

Агропромышленна нэгэдэлнүүдые байгуулһанай һүүлээр хүдөөгэй социальна зорилгонуудые бүри түргэнөөр шиидхэхэ арга боломжонууд бии болонхой. Хүдөө нютагуудта хүдөө ажахын продукци болбосоруулха болон хадагалха предприятинуудые байгуулхада, колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд түхэреэн жэлэй туршада ажалаар хангагдаха аргатай болоно. Мүн эдэ предприятинууд хүдөөгэй социальна хүгжэлтэдэ горитой хубитаяа оруулха уялгатай. Эндэһээ нютаг нютагай тусгаар шэглүүлэгдэһэн программануудые зохёон табилга, социальна асуудалнуудые нютагай зурганнуудай, тодорхойлбол, арадай депутадуудай Соведүүдэй зүгһөө улам эдэбхитэйгээр шиидхэлгэ, хэрэгтэй нөөсэнүүдээр тэдэниие гүйсэд хангалга шухала удха шанартай боложо байнхай.

КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор гээгдэнги колхозуудта, гэр байрын, хүүгэдэй эмхи зургаануудай, клубуудай болон соёлой-ажаһуудалай бусад объектнүүдые барилгада, хүүгэдэй болон соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудые барижа байлгада, совхозуудтал адляар, гүрэнэй бюджедһээ мүнгэн һомологдохо болоно. Жэл бүри энэ зорилгоор гүрэнэй бюджедһээ 3,3 миллиард түхэриг үгтэхэ ёһотой. Мүн хото городуудта үйлэдбэриин бэшэ объектнүүдые барилгада һомологдоһон 10 процент хүрэтэрхи капитальна гаргашануудыень гээгдэнги колхоз, совхозуудта гэр байра болон социальна бусад объектнүүдые барилгада шэглүүлхэ эрхэ союзна республиканuудай Минстрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдоо. Эдэ хэмжээнүүдэй ашаар экономикын талаар илгаатай ажахынууд дотоодын социальна байгууламжаараа, соёл болбосоролойнгоо хэмжээгээр дүтэ болохо зэргэтэй.

СССР-эй Эдеэ хоолой программаар хараалагдаһан социальна зорилгонуудые шиидхэхэ талаар шухала хэмжээнүүд 1983 ондо бэелүүлэгдээ. Сибириин, Алас-Дурнын болон бусад зарим районуудай совхозуудай болон хүдөө ажахын бусад предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон алба хаагшадай салин хүлһэниинь дээшэлүүлэгдээ. Таһалгаряагүйгөөр нэгэ ажахыда хүдэлһэнэй түлөө нэмэлтэнүүд болон малшадта нэмэлтэ амаралганууд совхозуудта олгогдоо.

Социально-соёлой һалбаринууд хүдөөдэ түргэнөөр хүгжөөгдэжэ үргэлжэлхэ. Хүдөөгэй гэр байрын болон соёлой ажаһуудалай барилгада 1983 ондо 5,7 миллиард түхэриг гаргашалагдаа. Урда жэлэйхидэ орходоо, энэнь 8 процентээр ехэ болоно. Хэрбээ 1982 ондо ашаглагдаһан хүүгэдэй шэнэ эмхи зургаануудай 33,8 процентнь хүдөөдэ баригдаһан байгаа һаа, 1983 ондо 47,2 процент болохоор хараалагдаа һэн. Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые абабал, 59 процентнь 1982 ондо хүдөөдэ баригдаа. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалга эндэ мүн лэ булюу түргэнөөр хүгжэхэ юм.

Эдэ бүхы баримтанууд хүдөө нютагуудые үндэһөөрнь хубилгаха талаар КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй хараалһан шэглэлэй шууд сэхээр бэелүүлэгдэжэ байһание гэршэлнэ. Юрэнхыдөө, социальна зорилгонуудые шиидхэлгэ СССР-эй Эдеэ хоолой программые дүүргэлтын гол нүхэсэлынь болоно ха юм.

В. ГУЩИН,
Зүүн-Сибириин гүрэнэй соёлой институдай багша.

ТОЛИ

АЖАҺУУДАЛАЙНЬ, эрхилдэг ажахынь шэглэлһээ үндэһэлэн, арадай ёһо заншал бүрилдэдэг гээшэ ааб даа. Урдандаа буряад зон айраг сагаагаа, һү тарагаа эдеэнэй дээжэ гэжэ сэгнэдэг байгаа. Бүри урдандаа таряа таридаггүй байһанаа, Байгалай үмэнэ ородуудай ерэһэнһээ хойшо, тэдэнтэй хаяа хадхан, хани харилсаагаа бэхижүүлэн ажаһуудаг болоһонһоо хойшо таряа тарижа һураһан гэжэ түүхэһээ мэдэнэбди.

Гэхэ зуура, хамтын ажалай бэхижэжэ, буряад зоной стол дээрэ хилээмэ талханай бүхэ һуури эзэлтэр, сагаан эдеэн түрүү тоологдодог зандаа байгаа. Мүнөөшье наһажаал зон сагаан эдеэ хүндэлһөөр.

Эрхилдэг ажахынь шэглэлһээ дулдыдан, арадай ёһо заншалай шэнжэнүүд элирдэг һэн гэжэ үшөө дахин онсолоё. Энээн дээрэһээ бодоходо, юрэнхы дээрээ мал ажал эрхилдэг байһан хадаа буряад зоной сагаан эдеэе хамагай дээрэ тоолодог байһаниинь гайхалгүй. Хэрбээ залуу зариманай сагаан эдеэнэй зүйлые хаяжа байхые хүгшэд обёорбол бургааһа баряад, шабхуурдахаһаа наагуур болохо.

— Яаһан масаггүй үри бэебши? Сагаан эдеэ бузарлажа байхадаа яабаш? Хиирээ гүш?! — гэжэ тани гай бололдохо.

Үнгэрхэдөө, һүнэй амһартые угаагаад, синдэмтэй байбалнь, тэрэнээ угаадаһа руу хаядаггүй байгаа бшуу даа!

Һаяхан би хүдөө нютагаараа ябаад ерээб. Зарим жэлэй туршада тэрэнээ нарииаар сахижа ябаа.

Гэхэтэй хамта һүүлэй үедэ ехээр садхалдяад гү даа, али ямар шалтагаанһааб — хилээмэндэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг ушар хаа яа үзэгдэдэг болонхой. Энээн

раалби, — гэжэ тэрэм дураа гутаһаншуугаар угзагад гээ һэн.

— Абыш, хилээмэн ха юм! — гэжэ хойноһ зогсоһон һамгад дарья табилдаба.

— Газарта унаа хадаа байг лэ. Табан мүнгэнэй хо-

емнай үлэдхөөнгүй ябаһан түмэршэ дархан эсэгэмни фашис нохосуудһаа түрэл дайдаяа аршалан, ами наһаяа үгөө! Хорин миллион совет хүнүүдэй ами наһанай сэнгээр Агуухэ Илалта туйлагдаал! Энээн тухай залуушуулда,

САГААН ЭДЕЭН, ХИЛЭЭМЭН

нэгэ залуушуул муудаһан һүеэ хашалгүй угаадаһа руугаа адхажархидаг, творогоо хаяжархидаг болоо юм байна гэжэ ажаглааб. Балшар наһанһаа хорюулжа, тиигэжэ болохогүй гүүлэжэ һурашаһан, тиимэ һургаалые шуһа мяхандаа шэнгэшэтэр хадууһан хадаа залуу зариманай һү тарагаа хаяжа, адхажа байхые харахада, һөөл таагүй шэнги байгаа. «Саг — сагтаа, сахилза — хүхэдөө» гэдэг лэ юм бэзэ. Гэбэшье...

Мүнөөнэй буряадууд хилээмэгүй үнжэжэ шадахаяа болинхой. Тэрэшье зүб. «Хилээмэн бүхы юумэнэй дээжэ» гэжэ ород арад тон зүб хэлсэдэг. Таряан ажал гээшэ ородуудай анханһаа эрхилһэн ажал. Тиимэһээ хилээмые иимэ үндэр хэмжээндэ табижа, тэрээнһээ үндэһэлэн, өөрынгөө ёһо заншалтай болонхой, хэдэн зуун

тухай хэблэлдэ бэшэнэ, һанал бодолоо андалдаан болоно. Нэгэ үе «Буряад үнэнэй» хуудаһандашье үргэн ехэ хөөрэлдөөн болоо һэн гэжэ һананаб. Гэбэшье хилээмэн тухай, тэрэнэй удха шанар тухай үшөө-үшөө бэшэжэ, ямархан ажалай хүсөөр ургажа, хүнэй стол дээрэ табигдатараа, хэды ажалшадай хүлһэ гоожуулнаб гэжэ залуушуулда һануулжа байха хэрэгтэй.

Һаяхан Улаан-Үдын хилээмэнэй «Колос» гэжэ магазин соо 14—15-тай хүбүүхэн «эбэрхэн» гэжэ хэды хотируулга абаба. Мүнгөө түлөөд, тэдэнээ сүүмхэ руугаа хэжэ байтараа, нэгэ «эбэрхэнээ» унагаажархиба. Тонгойгоод абаха аабза гэһэмни, сүүмхэеэ хаагаад, ябахаяа забдаба.

— Тэрэнээ абыш, унашоол, — гэжэ заабаб.

— Би унахыень өөрөө хатируулга. Хамаг хүнэй гэшхэһэн пол дээрэһээ абаха юм гү? — гэжэ залуубар нэгэ эхэнэр хүбүүе үмөөрэбэ.

— Дайн соо бидэ пол дээрэһээ байтагай, мазут сооошье хэбтээ һаань, хилээмэ абажа эдихээр ябагша һэмди, — гэжэ наһажаал эхэнэр оролсобо.

— Һэ! Дайн соо. Хэзээ болоһон дайгаа хэлэнэт? — гэжэ үнөөхил убайгүй һамганай мандаа сэсэрхэбэ. Одоо хүн бүхэн тэрэ эхэнэртэ дураа гутаа ёһотой даа. Харахада, үнэтэй арһан дэгэлтэй, папагар гоё малгайтай. «Хоорхы даа, хэнэй ашаар хотынгоо тэниишэтэр, хилээмэ үмхэжэ, сарсайтараа хүбсалаад ябана хабши?» — гэжэ һанагдаа һэн.

...1942 ондо Ленинградска фронт дээрэ минии эсэгэ дайсанай һомондо дайруулжа, хүн болохогүйгөөр шархатаа. Гэр бүлэеэ тэжээжэ, гэдэһыилалтын ашые мартахашуу болоһон заримашуулда ходол һануулжа байха хэрэгтэй. Нютаг нютагта сагаан эдеэнэй дэлгэржэ, тарянай хоолосой сэсэглэжэ байхын түлөө, шинии-минии эрдэм шудалжа, Эхэ орондоо, арад зондоо алба хэжэ ябахымнай түлөө, үри бэенэрэймнай, аша гушанараймнай орой дээрэ алтан наранай мандажа байхын түлөө 20 миллион совет хүнүүд ами наһаяа үгөө. Тэдэнэй тоодо — минии эсэгэ! Колхозой түмэршэ дархан байһан минии эсэгэ Цыренжап Бадмаевич Аюшеев мүнөө 82-той боложо, зээнэрээ, ашанараа хаража ябаха һэн...

— Сагаан эдеэн, хилээмэн ажалай ашаар бүйлүүлагдадаг юумэн гээшэ. Эдеэнэй эдэ дээжые таанар хүндэлжэ ябагты, — гэжэ би хүбүүдтээ хэлэдэг байгааб, мүнөө ашанартаа ойлгуулдагби. Эсэгэ, эхэнүүд, төөдэй, таабайнар энээн тухайда үхибүүдтээ ойлгуулжа байг лэ.

Юрэнхы эрдэмэй, мэргэжэлэй һургуулиие хубилгаха гол шэглэлнүүд тухай КПСС-эй ЦК-гай проект хэблэлдэ тунхаглагдажа, бүгэдэ арадай анхаралые татаба. Ажал хэхэ дуратайгаар, ажалша хүниие хүндэлдэг байхаар һурагшадые хүмүүжүүлхэ эрилтэ табигдана. Проектын IV бүлэг соо энээн тушаа онсо хэлэгдээ гээшэ ааб даа. Гэхэ зуура тус бүлэгэй 23-дахи пункт соо **«илангаяа хилээмэндэ гамтай һайнаар хандадаг болгохо»** гэжэ тон халиргайгаар хэлэгдээ хаш даа. Хилээмэн гээшые үндэр хэмжээндэ табижа, тусхай пункт болгон найруулаашье һаа, таарамжатай һэн гэжэ һанагдана. Али хилээмэн тухай зохисотой үгэнүүд һурагшадай заяг заршамай шэнэ дүримүүд соо һууриая олохо аалам. Юрэдөө, хилээмэнэй урда һүгэдэһэн мэдэрэлые үхибүүдэй сэдьхэлдэ багаһаань бүрилдүүлхэ шухала. Тиигэбэл бүүлхэ бүүлхээр хилээмээ гээжэрхёод тоонгүй ябадагууд гү, али «хэзээ болоһон дайн тухай хэлсэнэт» гэлдэдэгүүд энэ эрилтые ойлгодог болохо һэн. Үнэн дээрээ **хилээмэн, дайн гэһэн** үгэнүүд хоорондоо харагдашагүй утаһаар холбоотой ойлгосонууд ха юм л.а.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВА,
багшын ажалай ветеран.

СТУДЕНТНЭРЭЙ ШЭНЭ ЗУЖЭГ

Мэдээжэ совет драматург Михаил Рощиной «Эшелон» гэжэ театрта зорюулагдаһан туужа гүн удхынгаа талаар хэды һонирхолтойшье һаа, олон газарта табигдаагүй юм. Ушаоынь гэхэдэ, түхэл хэлбэриингээ талаар орёо, хабаадаха нюурнуудаар олон энэ зүжэгые һанаһанда хүрэмөөр табихань угаа бэрхэтэй бшуу. Тиимэһээ Зүүн Сибириин соёлой институтдай 4-дэхи курсын студентнэрэй «Эшелониие» найруулан табижа, дүүргэлгынгөө шалгалта дээрэ харуулхаар зоригжоходонь, энэ хэрэгэйнь амжалтатайгаар түгэсэхэ байһанда түрүүшээр хэншье этигээгүй бэлэй. Гэбэшье тус институтдай багша Джемма Баторова ерээдүйн режиссернүүдые шадамар бэрхээр хүтэлбэрилжэ, богонихон сагай туршада тон һонирхолтой зүжэг бэлдэжэ үрдиһэн байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ үе саг тухай зүжэг дотор домоглогдоно. Түрэл хотонуудһаань аяар холо оршодог нютагууд руу эвакуацида ошожо ябаһан эхэнэрнүүдэй хуби заяан тушаа бодолдо абтаха зуураа, аюулта ушарай тохёолдоод байхада, хүн зоной баатар нэгэдэжэ, баатаршалгада бододог байһан тухайдашье харагшад бодомжолжо үзэхэ юм. Зүжэгэй гол рольнуудта наадаһан А. Емельянова, Т. Яндыкова, Е. Золотова, А. Брикова, В. Килин гэгшэд тус тустаа һонирхолтой образуудые бүтээжэ, зүжэгэй гүн удхые трагедиин үндэр хэмжээндэ хүргэжэ шадаһан байна. Тиихэдэ эдир актёрнууд Олег Бубеев, Лена Рубан, Инна Ильина гэгшэдэй хөөршөөмэ зохидоор наадахые харагшад онсолон тэмдэглээ.

Б. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Рощиной «Эшелон» гэжэ зүжэгһөө хэһэгүүд.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

ХАРАГШАДТА ҺАЙШААГДАНА

Хяагтын арадай театрай хүдэлмэридэ гол түлэб хүгжэмэй, медицинскэ училищинуудай студентнэр, дунда һургуулиин ахалагша класуудай һурагшад хабаадалсадаг. Хүтэлбэрилэгшөөрнь соёлой һайшангай методист Николай Анатольевич Кругов томилогдонхой. Тэрэ эндэхи хүгжэмэй училищи дүүргэһэн, элдэб зүжэгүүдые найруулан табилгада үниндэй хабаададаг, дүршэлтэй хүн юм.

Энэ театр гансал районой түбэй харагшадые һонирхуулдаг бэшэ, харин нүүдэл аргаар холын малшадта хүрэдэг заншалтай. «Молодожёны», «Лошадь Пржевальского», мүн Л. И. Брежневэй «Бага газар» гэһэн зохёолнуудай удхаар табигдаһан зүжэгүүдынь харагшадта ехэтэ һайшаагдаһан байна. Хяагта — баян түүхэтэй хото. Урданай хотын хүгжэлтын түүхэ тухай эндэ ажаһуугша бүхэн мэдэсэтэй байха ёһотой. Тиимэһээл арадай театрай эдэбхитэд эгээл энэ темээр удха һайнтай, зохисотой сценэнүүдые найруулан табяа һэн.

Ссвет . рмиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой үдэрые угтуулан, арадай театрайхид «А зори . десь тихие» гэһэн зүжэг бэлдэжэ байнхай.

А. ФАРФУТДИНОВ.

Таабари

Ягшаахайн газаа шаргал дааган уятай.

(Һиихэ).

Гургалдай гос гээ, гурбан хирээ дахас гээ.

(Шоно).

Дэгдээхэй дээһэн ооһортой.

(Модон һуулга).

Хорёо соо хула морин жороолжо байна.

(Хэлэн).

Шааг-шааг шалаанга,
Шабаршьегүй пилаанга,
Хоёр хурга даруулга
Гушан эһэгэй буглуурга.

(Сахюур буу).

Ахын райондо ажаһуудаг Люся ХАПТАГАЕВАГАЙ суглуулбариһаа.

ҮНЭН БОЛОҺОН УШАР

— Залуу нүхэр, унда хэжэ үгыт, — гэжэ баруун гар тээмни хэбтэгшэ хүн намда хандаба. Тиихэдэнь бүрхөөлтэтэй байһан хушалтыень халта һэхээдхибэб. Тиигэн гэһэймни айдаһа хүрэхөөр хүн хэбтэбэ. Шаташапан ялан толгойн дунда ганса харахан нюдэн уриханаар ялаб-ялаб гэжэ байба. Нүгөөдэ нюдэниинь анишанхай. Үһэниинь үрзэгэрхэн. Нюурынь хуу һорьбо болошоһон. Гар хүлынь хуу уяатай, шуһан нэбтэржэ харагдаба.

Хүн болопоор иимэ ехээр гэмтэһэн аад нэгэшье гэншэхэгүй юм. Ехэл гайхахаар! Ямар иимэ хатуу тэсэбэритэй хүн байха юм гэжэ һанаадхибаб. Тумбочка дээрэ байһан һү тэрээндэ үгэбэб. Ехэл дуртайгаар тэрэм гудамхина.

Уда үдэрынь би больницада ооожо энэ хүнэй хажуудахи орон дээрэ унтаһан байгааб.

Энэ хүнтэеэ танилсажа эхилбэб. Тэрэмни ехэл хөөрэлдэхэ дуратай хүн байшаба.

— Ямар ехээр гэмтэһэн байгаа гээшэбта? — гэбэб.

— Хари, иигэжэ гэмтэшэһэн байгааб. Машинын кабина соо һуугаад ябаа һэмди. Би тракторист хүм. Һүүлэй жэлнүүдтэ тракторист-бригадираар хүдэлөөб. Амаралтын үдэр байһан аад, өөрөө ошожо, горючи абалсаха гэжэ ябаһан хүм. Теэд харгын годиролгондо машинамнай хүмэришэһэн байгаа. Залуу шофёр һэн... Би дүрбэ хоноод, мэдээ ороһон байгааб. Бэемни кислотада иигэжэ шатаа. Хубсаһатаяа удаан хэбтэһэн байгаа гээшэ аабзаб... Мүнөөшье һайн бо-ложо байһан үемни гээшэ. Арбаад хоногой эдихэ юумэндэ дуратай болoжо байнаб...

ДОРЖО

— Намда халуун шүлэн ерээд байна. Танда хэжэ үгэхэмни гү? — гэжэ һурабаб.

— Нэгэ багаханаар хэжэ үгэгты, — гэбэ.

Шүлэ хээд үгэһэмни, барһан, тэрэмни хэбтэһэн шэгтээ баруун гараараа халбагадаба. Ехэл хайрладаһамни хүрэбэ.

— Энэ шүлэ хэн танда шанажа эсэрааб? — гэжэ тэрэм асууба.

— Минии нүхэр, — гээдхибэб.

— Ямар амтатай шүлэн гээшэб? Чухэр... Нүхэртнай шанаа бы даа, — гээд, тэрэмнай бодолгото болоһондол болошобо. Тиихэдэнь: «Энэмни нүхэрөө һанаандаа оруулба юм байна. Нүхэршьегүй һаа, танил басагантай байгаа ёһотой. Тэрээндээ бэшэг бэшүүлхэ дуратай байжа болохо. Тэрээн тухайнь хөөрэлдэхэ юм байна», — гэжэ би ухаандаа оруулбаб.

Уданшьегүй харин тэрэмни өөрөө хөөрэжэ захалба:

— Би һамгагүй хүм. Наһатайшье болoжо ябанаб. Мүнөө жэлдэ гушатай болооб. Гэрлэхэ гэжэ бодожо ябаһан хүм. Ноябриин 7-до түрэеэ хэхэ гэжэ байһан зомди. Теэд би энэ болошооб... Минии нэрэ алдар — Баиров Доржо.

Хоюулан нэрэ нэрэеэ хэлсээжэ, танилсабабди. Тэрэмни дороһоо һанаа алдана.

— Һанаагаа бү зобогты. Һайн лэ болохоо бодогты. Басагантнай хүлеэгээд байна ааб даа. Үнэнхэһөө дурлалсаһан һаа, орхижо байхагүй. Нүхэсэхэл ёһотой ха юм...

— Тиимэл даа. Би тэрэ басагандаа үнэн зүрхэнһөө дуратайб. Теэд би энэ болооб. Тэрэ Долгорни — залуу басаган...

— Тэрэ басагантнай юу хэдэг юм? — гэжэ һонирхобоб.

— Колхоздоо хүдэлдэг. Ахалагша һаалишан.

— Тиигээ һаа, тэрэтнай сүлөөгүй байгаа ёһотой. Иигэһээр ерэхээ байгаа ааб даа. Гэнтэл орожо ерэхэ байха. Ехээр һанаагаа бү зобогты. (Тэрэ басаганиинь ерэгшэ һай даа, үгышье һаа, бэшэгшье бэшэһэй гэхэ мэтээр бодолгото болоноб)...

Уданшьегүй сагаан халаадтай эхэнэрнүүд хэбтэриин хүниие зөөдэг тээхэгэр, дүрбэн хүлтэй носилкоо түлхеэд орожо ерэбэд.

— Баиров, операцида ошохоёо бэлдэ, — гэжэ нэгэниинь захирба. Доржо юушье абяа гарангүй, зубшөөһэн тэмдэг толгойгоороо үгэбэ. Хоёр эхэнэр Баировые тэбэреэд, носилка дээрэ хэбтүүлбэ.

Доржо тэрээн дээрэнь хэбтэн гэхэдээ, ехэ ута бэетэй, томо хүн байба. Мяха маряаниинь нилээдгүй шуурантаһан, туранхайшаг болошоһон харагдана. Элүүр энхэ ябахадаа, нилээдгүй томо хүн байһан байгаал ха.

Доржые абаашаһанай һүүлээр нэгэ хэды минута болоһон хойно намайе операционнодо дуудаба. Тэндэ орон гэһэймни Доржые стол дээрэ хэбтүүлээд, хамар амаяа бооһон 4—5 хүн тэрэниие тойрошоод, операци хэжэ байбад. Тэдэнэй тэг дунда 50 наһанай, шиилагар улаан хасартай, бүдүүн бэетэй хүн түргэ түргөөр хүдэлжэ, Доржын гуяын мяханһаа альганай тухай арһа үбшэжэ абаад, һүбээгэйнь шатанхайда нялба.

Доржые харан гэхэдээ, минии досоо аягүй шэнги болошобо. Теэд Доржо нэгэшье абяа гаранагүй. Тиихэдэнь ямар түмэр бэетэй хүн гээшэб гэжэ һанабаб: наран бороо, һалхин — элдэб үедэ трактортай носолдожо, бэень түмэр шэнги болошоһон гээшэ гү?

Доржын абяагүй хэбтэхые харахадаа, би ехэл хүхирүү, хөөрүү хүн гээшэ хаб гэжэ өөрыгөө мэдэрбэб.

Уданшьегүй намайе аргалдаг врач укол хэхэ гэжэ тэбэнын шэнээн зүү гартаа бэряад байтараа, сүрд гэтэр хадхажархиба. Теэд үбдэһэнөөшье мэдэбэгүйб. Сэхыень хэлэхэдэ, энээнһээ урагша иимэ томо зүүгээр хадхуулхадаа, ехэл үбдэдэг, хадхуулхаа зүрхэ алдадаг байһан хүм. Теэд мүнөө Доржо тухай бодоһоор, үбдэһэнөөшье ойлгобогүйб...

...Нэгэ хэды болоһон хойно хоюулан палата соогоо орон дээрээ хэбтээд, энэ-тэрэ врачнууд тухай, тэдэнэй хайшан гэжэ аргалдаг, Доржодо яажа операци хэһэн тухай хөөрэлдэбэбди. Доржо энээнһээ урагша үшөө хүшэр хүндэ операци хүүлэһэн байгаа.

Бишье удаан болонгүй, больницаһаа гараа һэм. Теэд Доржо тухай ходо һанагша һэм: тэрэ Долгор гэжэ басаганиинь ерэһэн байгаа гээшэ гү! Һайн болоод, тэрэ басагантаяа гэр бүлэ болоһон байгаа гээшэ гү? Мүнөө хаана, юу хэнэ хаб даа? Тэрэнэй адресые һурангүйгөөр гараһандаа өөрыгөө хараадаг хүм.

Б-Д. БАТОЕВ.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

ҺОНО, БОРГООҺОН АИМШАГТАЙ БЭШЭ

АБАКАН. Эндэхи хубсаһа нэхэдэг «Хакасия» гэжэ фабрикада хүбшэ тайгада хүдэлдэг хүнүүдтэ тусхай костюмуудые нэхэдэг болоо. Энэ хубсаһан хүнүүдые аляаһа боргооһонһоо, һоноһоо найдамтайгаар хамгаалха юм.

Биологуудтай сут хамта хүдэлжэ, фабрикын мэргэжэлтэд энэ шэнэ зүйл зохёогоо. Энэнь шүүр түхэлтэй хоёр дабхар бүдөөр оёгдоһон хүнгэхэн самса болоно. Шүүр түхэлэй халхабшатай капюшон хүнэй нюур ба хүзүүе хааха юм. Аляаһа боргооһоной хубсаһанда орохогүйгөөр хамсынуудынь бүхэлэгдэнхэй.

Ерэхэ жэлдэ фабрика 1.5 миллион иимэ костюм үйлэдбэрилхэ юм.

ШЭНЭ ОЛДОШОНУУД

Вьетнамда эртэ урдын бронзо барабануудай суглуулбари шэнэ зүйлөөр нэмээгдэбэ. Ханамнинь провинцидахи һуурин тосхонуудай нэгэндэ сэрэм тогтоолгын үедэ 40 сантиметр үндэртэй, диаметрээрээ 45 сантиметрэй барабан олдоо. Сэрэгшэд болон ниидэжэ ябаһан шубуудай дүрсэнүүд тэрээн дээрэ угалзатуулан һиилэгдэнхэй.

Эдэмнай Вьетнамай түрүүшын гүрэнэй үндэһэ һуури табиһан домог суута хүнгүүдай хаашуулай үе сагай искусствын үнэтэ шухаг зүйлнүүд болоно. Тэдэ 4 мянган жэлэй урда тээ бүтээгдэнхэй.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Колхозой стипендиат» — түрүү бэшэг. «Алдарта ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн» — локомотивна депогой коллективэй 1984 оной социалис уялганууд. «Нөөсэ аргануудтаа түшэглэн» — Улаан-Үдын авиазаводой социалис уялганууд. «Республикын ажалай эршэ» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Арадай хиналтын хуудаһан» — редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй бэлдэһэн тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Эб найрамдал» гэһэн нангин үгэ» — бэшэгүүдэй шэнжэлэл. Һу... шэнэлэлгы... шэн хэлсэ... дые өөһэд... һургаха» — ... статья. Хи...

Дүрбэдэ... «Уран зох... байгуулагда... Мадаевай ст... нууд мүнд... боинай стат... мэдээсэлнүү...

СЭНХИР ЭКРАН

СУББОТО, 28

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Элүүр энхэ байха дуратай һаа». 10.00 — «АБВГДейка...». 10.55 — «Спортлотогой» 4-дэхи тираж. 11.05 — «Блокада» — уран һайханай фильм. «Операция «Искра». 12.10 — «Һайн эд бараа — элбэг ехээр». 12.40 — «Ленинградские соловушки» — фильм-концерт. 13.25 — Баримтата фильм. 13.55 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 14.10 — «Нүхэдэй шарай». 15.10 — «Ургамалай аймаг». 15.55 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 16.55 — Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летуновой хөөрөөн». 17.30 — Боксоор уласхоорондын уулзалга, СССР-эй ба США-гай суглуулагдамал команданууд. 19.00 — «Хани харилсаан». 19.30 — Мультфильмнүүд. 19.55 — «9-дэхи студи телевизор харагшадта харюусана». 20.55 — «Дуун-83» гэжэ телефестивалиин түгэсхэлэй үдэшэ. 22.00 — «Время». 22.35 — Түгэсхэлэй үдэшын үргэлжэлэл. 23.50 — Баримтата фильм. 00.10 — Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Баримтата фильм. 9.25 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 9.55 — Новосибирскын телестудиин программа. 11.10 — Москва хотын уран һайханай коллективүүдэй концерт. 11.35 — «Эрдэм ухаан ба техникэ». 11.45 — А. Бабаджанянай эстрадна дуунууд. 12.20 — «Багряный Сог» — теле-зүжэг. 13.45 — А... бүтээлнүүд... риин марш... той һурагш...

Улаан-Үд... рэй эмхид... нэрэ олгоһ... до. 15.50 — ... — «Хүгжэм...

Москва. ... киоск». 17.1... ногой уран... режиссер ... 18.45 — ... ториин ех... римтата ф... лан нойр... — Уласхоор... 21.30 — «Б... даһан стад... мя». 22.35 ... һайханай ф... дохи сери...

ҮХИБҮҮД ХЭ...

«ХҮЛНИ НЮСЭГЭН БАЙҺАН ЮМ...»

Нэгэтэ зургаатай Жамбал нүхэр хүбүүндээ иигэжэ хөөрэбэ:

— Зун үйлсэдэ наадажа байтарни, нэгэ томо хара нохой хүлдэм аһашоо һэн.

— Үмдыеш хахалжархёо гү? — гэжэ нүхэрынь һонирхобо.

— Үгы ааб даа. Хүлни нюсэгэн байһан юм.

«УУЖАЛ ҺУУДАГ»

Долоотой Дондогһоо багшань асууба:

— Абашни ажалһаа ерээд, юу хэдэг бэ?

— Уужал һуудаг.

— Архинша юм гү?

— Бэшэ даа. Сай уудаг. Һүүлээрнь арай гэжэ бододог.

— Бэе муутай гү?

— Бэшэ даа, тарган, — гэжэ хүбүүн энеэбхилэн харюусаба.

ҺҮН ТУХАЙ

Эрхэтэ табатай болоходоо, һү багаар уудаг болошобо. Һанаагаа зобоһон эхэнь:

— Һүн эдеэнэй дээжэ гээшэ. Һү ехээр ууһан хүн томо, хүсэтэй болодог. Һүн соо саахар, витамин, тоһон, дабһан — баран бии юм, — гэжэ байгаад тоолоожо оробо.

— Һүн соо шүлэн бии гү? — гэж... ба.

— Би... эжынь.

— Һү... — гэжэ ... мүшхэбэ.

Эжынь харюуса... байтараа... ба:

— Би... татай һ...

— Ти... доошье һ... гэжэ ар...

ЗҮҮД...

Долоо... гүүр һ... дээ иигэ...

— Эж... зүүдэ ха...

— Юу...

— Би... гоор ни...

— Сам... вертолёдо...

— Үгы... та га... ниидэжэ... соо зэдэ...

Тэндэ ... Баяр һэ...

— Теэ... болооб?... бо.

— Ши... гаабши? ... тай хам... найш! — г... рюусаа...

««БУРЯАД ОРО... ГЭҺЭН ФОТО-ЗУ... КОНКУ...»

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэб... урид дүүргэхын түлөө социалис мүры... гэрнэ. Жэл ерэхэ бүри совет хүнүүдэй, Буряадай республикын ажалшадай ... арадай ажахын бүхы һалбаринуудта ш... нууд туйлагдана, ажалай баатарнуудай... лорон мүндэлжэ, суурхан зэдэлнэ. Таба... һоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн... тэмсэлэй түүхэдэ шэнэ хуудаһанууд нра... то ажалаар бэлэгүүд бэшэгдэнэ.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, «Буряад... фото-зурагай конкурсые «Буряад үнэн»... ондо дахинаа соносхобо.

КПСС-эй XXVI съездын, партиин Ц... (1982 он), декабрьиин (1983 он) Плену... шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Эдеэ хоолой... жалтатайгаар бэелүүлжэ байһан ажал... тэдэнэй эрхим һайн хүнүүд тухай, хото,... мүнөө үеын байдал тухай, үргэн дэлгэр... гоо үзэсхэлэн һайхан байгаали, тэрэниие... тэ зорюулагдаһан темэтэй фото-зурагууд... һануулха зуураа фото-зураг буулгаха... фото-журналистнуудые конкурсдомнай ... баадыт гэжэ уринабди.

Илагшадта иимэ шангууд тогтоогдоо...
НЭГЭДЭХИ НЭГЭ ШАН — 50 түхэ...
ХОЁРДОХИ ХОЁР ШАН — ТУС Б...
ХЭРИГЭЙ.
ГУРБАДАХИ ГУРБАН ШАН — ТУ...
ТҮХЭРИГЭЙ.

Конкурсдо хабаадагшад хэдышье зура... тэй. Зурагуудай хэмжүүр 9—12 сантиме... байха ёһотой. Фото-зураг бүхэндэ бого... бэшэг байха зэргэтэй. Гадна, өөрынгөө н... гүйсэдөөр бэшэжэ, конверт дээрээ «фо... һэн тэмдэг табихыетнай гуйнабди.

Фото-зурагуудаа иимэ адресаар эльг...
г. Улан-Удэ, ул. Каландаришвили, 23...
ты «Буряад үнэн».

Конкурсын дүнгүүд 1985 оной январ... то толилогдохо.

ГАЗЕТЫ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62 отв. секретарь — 2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63 информации — 2-60-91 переводов — 2-54-93 писем и селькоров — 2-67-81 корректорская — 2-33-61 выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Госуд... ственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина... Н-02327. Заказ № 23. Индекс 04...